СОНЦА:
Усход, захад, даўжыня дня:
Мінск — 6.16, 20.02, 13.46;
Віцебск — 6.04, 19.55, 13.51;
Магілёў — 6.06, 19.51, 13.45;
Гомель — 6.07, 19.44, 13.37;
Гродна — 6.34, 20.14, 13.40;
Брэст — 6.35, 20.15, 13.40.

МЕСЯЦ:
Маладзік 28 жніўня

ІМЯНІНЫ:
Андрэя, Піцірыма, Цімафея, Агаты, Тэклі.

ЗВЯЗДА

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1 рубель

1 ВЕРАСНЯ 1992 г.
АЎТОРАК, № 175 (21953)

РОЗГАЛАС

ІНФАРМАЦЫЯ ДЛЯ РОЗДУМУ:

ЭКСПАРТ

МІНСК. Паводле даных гарадскога ўпраўлення статыстыкі, за 7 месяцаў бягучага года сталіца Рэспублікі Беларусь паставіла на экспарт 26 тысяч тэлевізараў, 128,9 тысячы халадзільнікаў, 20,3 тысячы веласіпедаў, 7 тысяч трактараў і 432 грузавыя аўтамабілі. Гэта значна менш, чым за 7 месяцаў мінулага года. У агульным жа аб'ёме прамысловай вытворчасці Мінска пастаўкі за рубеж складаюць 3,8 працэнта.

МАМА МІЯ! НЯЎЖО ГЭТА ПРАЎДА?

Уласны карэспандэнт «Комсомольской правды» ў Італіі Алег Шаўцоў паведаміў аб тым, што самалёт ТУ-154, які вылецеў з Мінска на Апеніны, быў перахоплены двума знішчальнікамі італьянскіх ВПС і пад іх кантролем пасаджаны ў аэрапорце горада Анконы. Прычына такіх жорсткіх адносін да беларускага самалёта—адсутнасць у яго афіцыяльнага дазволу на палёт у Італьянскай паветранай прасторы. Самалёт ляцеў за групай чарнобыльскіх дзяцей, якія адпачывалі ў Італіі.

Спікер парламента прыняў журналістаў

Вярнуўшыся з Паўднёвай Карэі, Станіслаў Шушкевіч учора сустрэўся з журналістамі. Тэмай прэс-канферэнцыі былі «заяўлены» вынікі паездкі. Але як часта гэта бывае, знайшлося яшчэ пра што запытацца. І Станіславу Станіслававічу, які фармальна знаходзіцца ў адпачынку, і акадэміку Анатолю Міхайлаву, — а ён таксама прымаў удзел у паездцы і прэс-канферэнцыі, — давялося адказваць на многія вострыя пытанні. Пра чарговую сесію, рэферэндум, палітыку ўрада, ролю прафсаюзаў... Галоўная думка, якая вынікае з усяго сказанага, — мы павінны больш і лепш працаваць. Калі хочам лепш жыць.

Справаздача будзе надрукавана.

Рыдлёўка знойдзецца кожнаму, а вось вылічальная машынка...

МІНСК. У горадзе назіраецца яўны дысбаланс паміж патрэбнасцю ў рабочых асноўных прафесій і патрэбнасцю служачых, прычым ён пастаянна павялічваецца з паступленнем на рынак працы маладых спецыялістаў і звольненых. Так, сярод вакансій рабочыя месцы складаюць 93,5 працэнта, а вакантныя пасады служачых—толькі 6,5 працэнта, у той час як у структуры беспрацоўных усё наадварот: служачыя складаюць 92,2 працэнта, а рабочыя — 7,8 працэнта.

Такім чынам, Мінскі гарадскі цэнтр занятасці можа фактычна працаўладкаваць амаль усіх рабочых, затое на адну вакансію ІТР і служачых прэтэндуюць па 12—13 чалавек.

РАДЫЁФАКТ

У Балгарыі пачалася падрыхтоўка партый прадуктаў і медыкаментаў для адпраўкі ў якасці дапамогі ў дзевяць рэспублік былога Саюза. Сродкі для гэтага выдзелены заходнімі краінамі. Больш за ўсё тавараў і прадуктаў будзе накіравана ў Туркменістан. Дзіцячае харчаванне, алей і рыс атрымаюць у Кыргызстане, парашковае малако, цукар і аліўкавы алей — у Таджыкістане і на Украіне. У Беларусь і Малдову паступіць насенне пшаніцы, кукурузы, сланечніку.

***

Больш, чым бутэлька гарэлкі, напэўна будзе сёлета каштаваць бутэлька алею. Гаспадарнікі зараз просяць за тону льнасемя 20 тысяч рублёў, што адразу ўзніме цану аднаго кілаграма алею да ста рублёў. Дадайце сюды транспартныя расходы, кошт тэхналагічных затрат і... словам, у Пінску, адкуль мы атрымалі гэту інфармацыю, новая алейня пачынае ржавець ад бяздзеяння.

***

«260 мільёнаў рублёў датацыі патрэбны Міністэрству сувязі і інфарматыкі Рэспублікі Беларусь для правядзення падпіскі толькі на першы квартал 1993 года». Аб гэтым заявіў у інтэрв'ю «Радыёфакту» начальнік упраўлення паштовай сувязі і распаўсюджвання друку міністэрства Аркадзь Краўцоў.

***

З сённяшняга дня размовы па тэлефоне-аўтамаце стануць у Самары бясплатнымі. Такое рашэнне прыняла гарадская тэлефонная сетка. Выручка ад работы таксафонаў у горадзе не перавышае расходы на ўтрыманне інкасатарскай службы.

Гэтыя хлопчыкі і дзяўчынкі з дапамогай сваёй настаўніцы з мінскай школы № 49 Раісы Антонаўны БІЧ робяць свае першыя крокі ўвялікі свет ведаў.

Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

АКТУАЛЬНЫ РЭПАРТАЖ

Адродзяцца Сельцы і Калюга!

НА ЗДЫМКУ: Вячаслаў КЕБІЧ у час сустрэч і гутарак з жыхарамі згарэлых вёсак.

Фота Уладзіміра МЯЖЭВІЧА. (БЕЛІНФАРМ).

...Верталёт лёг у круты віраж, і пасажыры прыпалі да ілюмінатараў правага борта. Унізе ў дымным марыве, пад гарачымі промнямі жнівеньскага сонца стаяў халодны, мёртвы лес. Яшчэ нядаўна тут цягнуліся да неба зеляніцай крон стройныя сосны. Цяпер яны нагадвалі апаленыя запалкі, ад якіх падалі надзіва рэзкія цені на спапялёную зямлю. Гэтак жа нечакана і страшна з-за чорнай паляны былога бору паказалася вёска. Дакладней, тое, што ад яе засталося. Як у кашмарным сне праплылі сіратлівыя, без дамоў, пячныя коміны, яблыні і вішні, што назаўсёды паніклі без лісця. Такое цяпер убачыш, бадай, толькі ў старых кадрах ваеннай кінахронікі, дзе зазнята наша Беларусь адразу пасля выгнання гітлераўцаў. Пад намі была вёска Калюга Глускага раёна, якую нядаўна накрыў і бязлітасна ператварыў амаль поўнасцю ў попел лясны пажар. Няма больш вуліцы з 34 дамоў з прысядзібнымі пабудовамі, назаўсёды развіталіся аднавяскоўцы з дзвюма бабулямі, якіх не паспелі выхапіць з агню. Не памілавала стыхія і суседнюю вёсачку Сельцы. Тут полымя злізала 12 дамоў.

Верталёт сеў на сельскім выгане, які цудам уцалеў. Старшыня Савета Міністраў Беларусі Вячаслаў Кебіч і суправаджаючы яго начальнік Штаба грамадзянскай абароны рэспублікі генерал-лейтэнант Анатоль Панамароў, якія прыляцелі ў гэты дзень, 20 жніўня, да пагарэльцаў, аказаліся сярод вяскоўцаў, якія падыходзілі з усіх бакоў. Прэм'ер адразу пачаў унікаць у беды і клопаты пацярпеўшых. Пенсіянерка-настаўніца Лізавета Пятрэня, даглядчык жывёлы эксперыментальнай базы «Глуск» Іван Кошань і іншыя пагарэльцы расказалі, як за паўгадзіны пазбавіліся ўсяго нажытага за дзесяцігоддзі дабра, як выратавалі іх у літаральным сэнсе слова пажарныя, што прымчаліся з Глуска і суседніх раёнаў, якім прыйшлося прарывацца скрозь суцэльную сцяну агню. Расказалі і пра дапамогу, якую ім пачалі неадкладна, на яшчэ гарачым папялішчы, аказваць раённы і абласны выканкомы народных дэпутатаў, прафсаюз аграрнікаў, проста

(Заканчэнне на 3-й стар.).

З ЖЫЦЦЯ ПЕНСІЯНЕРА ГАРБАЧОВА

Былога прэзідэнта СССР Міхаіла Гарбачова выселілі з шасціпакаёвай кватэры і перасялілі ў... трохпакаёвую, хаця яна знаходзіцца ў тым жа доме па вуліцы Касыгіна, 10. Афіцыяльна Міхаіл Сяргеевіч атрымлівае пенсію ў памеры 3.900 рублёў і яшчэ дадаткова 340 рублёў на жонку. Жыхары СНД не вельмі вераць скаргам Гарбачова на яго беднае жыццё, бо за лекцыі ў Японіі, ФРГ ці ЗША ён атрымлівае ад 400 тысяч да мільёна долараў. Аднак былы прэзідэнт у інтэрв'ю французскай газеце «Экспрэс» паведаміў, што ўсе прыбыткі ад лекцый і іншай творчай дзейнасці ён пераводзіць на рахунак свайго фонду, дзе працуе ўсяго 157 чалавек, у тым ліку яго былыя самыя блізкія супрацоўнікі, такія, як Аляксандр Якаўлеў і Георгій Шахназараў.

Падатковая інспекцыя папярэджвае: не хавайце вашы грошы

ГОМЕЛЬ. Падатковая інспекцыя Цэнтральнага раёна горада папоўніла свой сціплы бюджэт з пачатку гэтага года ўжо на 20 мільёнаў рублёў. І гэта было зроблена не ў выніку нейкіх там камерцыйных здзелак у духу рыначнай эканомікі. Проста менавіта такую суму схавалі ад падаткаабкладання кааператывы, малыя прадпрыемствы і грамадскія арганізацыі, за што іх кіраўнікам давялося выкласці яшчэ амаль 40 тысяч рублёў.

КАМАНДЗІРОЎКА НА ВАЙНУ

АБХАЗІЯ: КРЫВАВЫ ЖНІВЕНЬ

НАШ КАРЭСПАНДЭНТ ТОЛЬКІ ШТО ВЯРНУЎСЯ З ЗОНЫ КАНФЛІКТУ НА КАЎКАЗЕ

Крычалі дзеці, галасілі жанчыны, вылі сабакі. Каля дзвюх тысяч людзей, якія сабраліся на прычале Піцунды, прагнулі хутчэй трапіць на борт ваенна - транспартнага карабля «Даурыя», што кінуў якар у некалькіх кіламетрах ад мыса. Карабель мог прыняць амаль усіх, але шлюпак для эвакуацыі было толькі дзве, і таму загрузка расцягнулася на доўгіх дванаццаць гадзін.

У людзей здавалі нервы,— асабліва пад раніцу, калі стала зразумела, што не ўсім суджана пакінуць абхазскі бераг. Піцундскія гвардзейцы, што кантралявалі прычал, спынялі паніку стрэламі ўгору. Яны ж высвечвалі ліхтарыкамі твары ад'язджаючых, шукаючы сярод іх грузін. Грузін на карабель не прапускалі. Зрэшты, нейкімі шляхамі многія з іх усё ж умудрыліся прабіцца на борт «Даурыі».

Карабель, не прыстасаваны для перавозкі людзей, уяўляў сабой надзвычай экзатычнае і жывапіснае відовішча. Эвакуіраваныя ўладкоўваліся на начлег проста на палубе, покатам. Сотні і сотні людзей запаланілі ўсе каюты, закуткі, трум. А са шлюпак па хісткаму трапу, які пагражальна хадзіў пад нагамі пры кожным кроку, падымаліся ўсё новыя і новыя людзі са спалоханымі і збянтэжанымі тварамі.

Дзве бабулькі - варшавянкі, невядома якімі шляхамі трапіўшыя на адпачынак у Абхазію, ашаломленыя ўсім убачаным, не хавалі слёз страху і роспачы:

— О, Езу! Не думалі, што яшчэ раз давядзецца ўбачыць вайну.

Бабулькам, як адзіным на караблі іншаземкам, была аказана асаблівая ўвага: да іх рэчаў прыставілі двух матросаў і мічмана, які дыпламатычна ўсміхаўся і паказваў сваё веданне польскай мовы, дарэчы і недарэчы паўтараючы «Вшыстко едно!», чым нямала азадачваў польскіх пасажырак.

...Курс на Сочы «Даурыя» ўзяла толькі позняй раніцай у суботу. Гэта быў той самы шлях, якім напярэдадні ішла з Батумі «Камета», абстраляная ракетамі з неапазнанага верталёта. Пазней, у Сочы, мы ўбачылі гэты кацер з прадзіраўленай кулямі абшыўкай і выбітымі вокнамі. Зрэшты, наша бяспека была амаль гарантавана: побач з «Даурыяй» нёс вахту баявы карабель суправаджэння, які правёў яе аж да Сочы. Ды і сам транспартны карабель быў зусім не бяззбройны: на верхняй пляцоўцы маладзенькі матрос дзяжурыў ля зараджанага буйнакаліберага кулямёта, што глядзеў сваёй чорнай зрэнкай у бок небяспекі, на бераг.

...Абхазія, якая дзесяцігоддзямі вучылася індустрыі адпачынку, — вучыцца ваяваць. Яе гарады на цудоўным чарнаморскім узбярэжжы, што прывыклі да тлуму курортнікаў, бесклапотнага святочнага жыцця на фоне бараў і рэстаранаў — прывыкаюць цяпер да цемры, бязлюддзя і камендацкай гадзіны. Не працуюць прадпрыемствы, зачынены магазіны. Па хлеб выстройваюцца даўжэзныя чэргі. Пасля ўсеагульнай мабілізацыі ў гарадах і пасёлках з'явілася мноства ўзброеных людзей. Надзвычай небяспечным стала перамяшчэнне па дарогах, перагароджаных узброенымі пастамі абхазскіх і грузінскіх апалчэнцаў. Той, хто асмеліўся б у гэтыя дні пераадолець стокіламетровы ўчастак дарогі ад Гагры да Сухумі, — рызыкуе ў лепшым выпадку развітацца з машынай, у горшым—і з машынай, і з жыццём.

З'явілася мноства марадзёраў, бандытаў, гвалтаўнікоў — спадарожнікаў любой вайны, што параджае безуладдзе і ўсёдазволенасць.

У адзін з позніх вечароў да нас у нумар пансіяната «Іверыя» ўваліліся двое каўказцаў. За пяць хвілін да гэтага ўнізе чулася стральба, і з'яўленне няпрошаных гасцей мы міжволі звязалі з ёю. Каўказцы былі ўзброеныя і п'яныя. Яны шукалі забаў і сілай прывялі з сабой у нумар пансіянатаўскіх дзяўчат. І нас, і іх паабяцалі не выпусціць жывымі з нумара. Пагрозы, абразы, здзеклівыя словы. Пры найменшай спробе варухнуцца або загаварыць да прыяцеля — удар у твар. Не ведаю, наколькі апраўданым было тое, што мы не аказалі ім супраціўлення: ацаніць сітуацыю было надзвычай складана. У будынку ўвесь час то знікала, то з'яўлялася святло. Толькі што заціхла стралянiна. Даклікацца дапамогі ад перапалоханых суседзяў было марнай справай.

Адзін з каўказцаў вывеў нас на балкон, загадаў не варушыцца і не размаўляць. Другі ў гэты час застаўся ў пакоі з дзяўчатамі.

Выбраўшы хвіліну, калі засталіся па-за ўвагай, мы з прыяцелем вырашылі перабрацца праз парэнчы балкона ў суседні пакой ...Унізе была сямipавярховая вышыня...

Збялелыя суседзі, убачыўшы нас на сваім балконе і даведаўшыся аб прычыне, перапалохана замахалі рукамі:

— Не затрымлівайцеся. Ідзіце адсюль, ідзіце!

Яшчэ адзін балкон. І яшчэ адзін. Нарэшце — пусты пакой, у якім мы правялі бяссонную ноч.

Раніцай пра інцыдэнт я расказаў мэру Піцунды Валіко Шамба, з якім дагэтуль меў справу як журналіст. Мы не былі схільныя патрабаваць ад улад пошуку злачынцаў,—і таму, што лічылі гэта марнай справай, і таму, што любыя разборкі ў такой сітуацыі былі небяспечныя ў першую чаргу для нас жа, — трэба ведаць каўказскі характар, каб прадбачыць вынікі.

Рэакцыя Валіко Шамбы пераўзышла ўсе нашы чаканні. Праз лічаныя хвіліны была паднята на ногі служба бяспекі. Да пансіяната пад'ехала некалькі легкавушак з аўтаматчыкамі. Нас запэўнілі, што нашай бяспецы нішто не пагражае, але пакінуць гэту справу без увагі яны не могуць.

Праз гадзіну Валіко Шамба з'явіўся ў нашым пакоі, яшчэ раз запэўніў, што абхазская гвардыя не мае да гэтага ніякага дачынення і што яму вельмі прыкра за здарэнне. На заканчэнне паведаміў:

— Мы іх затрымалі. Вам трэба праехаць на апазнанне. Не хвалюйцеся, яны не будуць помсціць. Па законах ваеннага часу мы іх расстраляем.

У нас па скуры аж мурашкі прабеглі.

У штабе мы ўбачылі сваіх учарашніх «гасцей». Акрываўленыя, з перабітымі сківіцамі, у акружэнні агрэсіўна настроеных гвардзейцаў.

— Яны?—спыталі ў нас.

Я не бачыў твараў — галовы каўказцаў былі нізка апушчаны. Адзін з ахоўнікаў зразумеў гэта, рэзкім рухам схапіў арыштаванага за валасы, падняў галаву.

Так, гэта былі яны. Толькі ў вачах ужо свяціліся не тупая нянавісць і сляпая злосць, а— туга і безнадзейнасць.

Нам больш пытанняў не задавалі.

Увечары, перад эвакуацыяй, мэр заехаў па нас, адвёз на прычал, дапамог у мітусні і тлуме прабрацца да шлюпкі. Заўважыў нашу падаўленасць і скаванасць, супакоіў:

— Мы не расстралялі іх, — адправілі пад трыбунал, у штаб, у Гудауту. Перад тым добра правучылі, потым наклалі швы...

Не ведаю, ці гэтак жа рэагуюць ваенныя ўлады на іншыя злачынствы. Зусім магчыма, што такая падкрэслена рэзкая і аператыўная рэакцыя была звязана з родам маіх заняткаў. Абхазія, — асабліва ў першыя дні канфлікту, — была ў інфармацыйнай блакадзе. Журналістаў тут не было ўвогуле, хоць іх вельмі чакалі, бо прагнулі выказаць праўду пра сябе.

...З Піцунды ў Сочы эвакуіравалася каля 200 грамадзян Беларусі. На прычале нас,— на зайздрасць расіянам і ўкраінцам, — ужо чакалі з плакатам прадстаўнікі штаба грамадзянскай абароны Беларусі. Уся група аператыўна была дастаўлена ў сочынскі санаторый «Беларусь». Праз некалькі гадзін пасля вячэры з Мінска прыляцеў спецыяльны самалёт. Позна ўначы ўсхваляваныя, знерваваныя людзі былі на радзіме... У Сочы ў аэрапорце сотні людзей, якія не маглі вылецець, з зайздрасцю пазіралі на нас. Думаю, што такая арганізацыя эвакуацыі сваіх грамадзян з «гарачай кропкі» можа лічыцца ўзорнай для любой дзяржавы, — не толькі для такой маладой, як наша.

Валянцін ЖДАНКО,
спецыяльны карэспандэнт «Звязды».

Піцунда—Гудаута.
Абхазія.

1. «Спецназ у сэрцы кожнага з нас»— такі дэвіз у хлопцаў, якія служаць у беларускай асобнай брыгадзе спецыяльнага назначэння. У іх няма паміж сабой нацыянальнага адрознення. Ім незнаёмае слова «дзедаўшчына». Усіх абагульняе адно гучнае слова «спецназ». З ім яны жывуць, з ім яны служаць, дэсантнікамі-спецназаўцамі яны пойдуць на «дэмбель». І ім могуць многія пазайздросціць. Хіба можна знайсці больш прэстыжнае месца службы? Хоць яна тут, трэба сказаць, нямногім мёдам пакажацца...

НА ЗДЫМКУ: радавыя Ігар КУЛАЖАНКА, Дзмітрый СІЗОЎ, Чэслаў МАРЦЮШЭЎСКІ, Аляксандр БУДАЎ.

(Матэрыялы пра беларускую брыгаду спецназа чытайце на 3-й старонцы).

ПАСТАНОВА

Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь

Аб прыцягненні работнікаў прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый, студэнтаў, навучэнцаў і ваеннаслужачых на ўборку ўраджаю 1992 года

Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь адзначае, што ў гэтым надзвычай засушлівым годзе настойлівай неабходнасцю з'яўляецца ўборка без страт усяго вырашчанага ўраджаю бульбы, цукровых буракоў, агароднінных, кармавых і іншых культур, а таксама правядзенне ў аптымальныя тэрміны і на высокім агратэхнічным узроўні азімай сяўбы.

Лічачы гэта найважнейшай на даным этапе задачай у вырашэнні пытанняў забеспячэння насельніцтва прадуктамі харчавання, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Прызнаць неабходным актыўны ўдзел працаздольнага насельніцтва гарадоў, рабочых пасёлкаў і сельскіх населеных пунктаў, работнікаў прамысловых, транспартных (акрамя работнікаў чыгуначнага транспарту, звязаных з забеспячэннем перавозак і бяспекі руху паяздоў) і іншых прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый (акрамя работнікаў прадпрыемстваў і арганізацый спажывецкай кааперацыі, хлебапякарных і макаронных прадпрыемстваў, будаўніча-мантажных арганізацый, якія ажыццяўляюць работы па ліквідацыі вынікаў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС), студэнтаў вышэйшых і навучэнцаў сярэдніх спецыяльных і прафесійна-тэхнічных навучальных устаноў у сельскагаспадарчых работах у даны перыяд бягучага года, а таксама накіраванне на гэтыя работы грузавых аўтамабіляў (з вадзіцельскім саставам) указаных прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый (акрамя аўтамабіляў праваахоўных органаў, прадпрыемстваў і арганізацый чыгуначнага транспарту, спажывецкай кааперацыі, хлебапякарных і макаронных прадпрыемстваў, будаўніча-мантажных арганізацый, якія ажыццяўляюць работы па ліквідацыі вынікаў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС, а таксама аўтамабіляў, што забяспечваюць тэхналагічны працэс на прадпрыемствах і ў арганізацыях).

Аплата працы работнікаў прамысловых, транспартных і іншых прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый, студэнтаў і навучэнцаў, якія ўдзельнічаюць ва

(Заканчэнне на 3-й стар.).

Расія—Беларусь: былі ў бацькі тры сыны. Двое разумных, а трэці—без рэсурсаў...

Калі зрабіць параўнальны аналіз беларускага друку на тэму: «Расія і Беларусь», ці «Беларусь і краіны СНД», — супярэчнасцей, якія крычаць і кідаюцца ў вочы, вы практычна не знойдзеце. Мір, спакой і «благоволение в человецёх». Ну, там, калі-нікалі прамільгне штосьці пра «імперскія амбіцыі» расіян, — і цішыня. Між тым, эканамічныя адносіны паміж двума «братамі» менавіта зараз надзвычай абвастрыліся. Да «вайны» справа пакуль што не дайшла, але ўсё няпроста. Не так бачылася і не так марылася. І гутарка не аб міжурадавых пагадненнях — яны проста ідэальныя ці блізкія да гэтага — а аб іх выкананні бакамі. Я, напрыклад, парадаваўся за аптымізм Гайдара пасля падпісання пагадненняў: ён ім літаральна свяціўся. Потым прэм'еры развіталіся, і Ягор Цімуравіч пачаў праводзіць некалькі іншую, чым дэкларавалася, палітыку. Аб яе выніках гутарым з в. а. дырэктара Мінскага завода халадзільнікаў В. С. ШУМІЛАМ.

— Завод знаходзіцца ў вельмі складаным становішчы, — паведаміў Віктар Сцяпанавіч.

— Верагодна, ужо не першы раз?

— Зараз сітуацыя своеасаблівая. Ёсць грошы, ёсць пастаўшчыкі, у якіх ёсць што нам паставіць. Але гэта «што» да нас не даходзіць.

— Байкот?

— Ды не. Да пастаўшчыкоў не даходзяць грошы, якія мы ім акуратна пералічваем. Пскоўскаму заводу, напрыклад, запазычылі 112 мільёнаў за дрот. Натуральна, нам яго не адгружаюць.

— Прабачце, Віктар Сцяпанавіч, не зусім вас разумею: грошы ёсць, у той жа час — запазычылі...

— Ну што ж, тлумачу. Са свайго банка мы пераводзім грошы ў Нацыянальны банк Беларусі, той — у такі ж банк іншай краіны. Натуральна, апошні павінен пералічыць грошы прадпрыемству-пастаўшчыку, і на гэтым працэс можна лічыць завершаным. На справе ж тут пачынаецца самае цікавае. Грошы залічваюцца на рахунак, і банк пачынае іх выкарыстоўваць у сваіх мэтах. Скажам, гэта можа быць кароткачасовы крэдыт нейкай камерцыйнай структуры, ці нешта іншае... Факт той, што грошы да патрэбнага прадпрыемства даходзяць праз месяц-паўтара. Калі вы ведаеце, як можна працаваць у такіх умовах, — падкажыце.

— Наўрад ці я вам дапамагу. Але, Віктар Сцяпанавіч, з якой мэтай тады падпісваліся міжурадавыя пагадненні? Можа, некаторыя нюансы не разлічаны на ўспрыманне радавога чалавека?

— Ніякіх нюансаў няма, ёсць радок у пагадненнях аб тэрмінах выплат — тыдзень і не больш. Ён не выконваецца. Замест гэтага нам прапануе паслугі МП: яно знаходзіць грошы за дзень і вяртае іх за пэўныя (3—5) працэнты ад сумы. Свайго роду здзек, кпіна. Я хачу падкрэсліць: мы не адзіныя, усе беларускія прадпрыемствы, так ці інačай завязаныя на расійскіх пастаўшчыкоў, — у аналагічным становішчы. Для звычайнага пакупніка нейкія там неплацяжы з'яўляюцца элементам вышэйшых сфер, да якіх яму справы, як быццам, няма. Яшчэ як ёсць! Бо з-за гэтых самых неплацяжоў церпіць перш за ўсё ён, радавы пакупнік — мы недадаём яму тавараў.

— «Брацтва», «сяброўства на вякі», «дружная славянская сям'я» і гэтак далей—усё гэта, як я разумею, для публікі. Практычныя адносіны паміж краінамі СНД будуюцца, мне здаецца, па прынцыпу «кожны ратуецца як можа». Я не памыляюся?

— Самае недарэчнае, бадай, тое, што вельмі нам перашкаджае палітыка. Вось мы, напрыклад, купляем у Пскове дрот толькі для таго, каб завод кампрэсараў у Мажэйкяі (Літва) не спыніўся і паставіў нам гэтыя кампрэсары. Наш завод нібы выступае пасрэднікам паміж Расіяй і Літвой. Каб мінскія халадзільнікі, якія патрэбны і Літве, і Беларусі, і Расіі, усё ж такі «мелі месца». А напрамую — Літва — Расія, — аказваецца, нельга. Палітыкі краін пакрыўджаны адзін на аднаго.

Дарэчы, грошы таксама нельга напрамую пералічваць, толькі праз ЦБ.

— А вось гэта ўжо цікава. Цікава перш за ўсё, каму гэта выгадна? Адразу ўспамінаюцца камерцыйныя структуры, якія, паводле вашых слоў, карыстаюцца нашымі грашыма. А калі глянуць шырэй?

— Я разумею Ягора Цімуравіча. Што б ён ні гаварыў, якія б дакументы ні падпісваў— найперш ён клапоціцца аб інтарэсах Расіі. У адваротным выпадку нашы грошы не ішлі б да пастаўшчыка месяц.

— Маюць хаджэнне такія лічбы: мы вінаватыя Расіі 25 мільярдаў, яна нам — 28. Такім чынам, у расіян з намі адмоўны баланс. Ці не па гэтай прычыне грошы МЗХ так доўга блукаюць па банках? З тым, каб штучна стрымаць нашу актыўнасць?

— Наконт лічбаў вам лепш пагутарыць з фінансістамі, хоць я іх таксама ведаю. Між іншым, расійскія эксперты лічаць некалькі інакш. Паводле іх падлікаў, «все хорошо, прекрасная маркиза». А наогул, канешне, сітуацыя ясная, як Божы дзень: Расія мае рэсурсы, а мы іх не маем. Усё вынікае адсюль. «Старэйшы брат» мае магчымасць «выкручваць» нам рукі, і я схлушу, калі скажу, што ён не карыстаецца ёю.

— Вы хацелі незалежнасці? Вы яе атрымалі... Сумна, канешне, усё гэта, але што мы можам проціпаставіць?

— Толькі адно — сусветны ўзровень якасці тавараў. Каб іх не маглі не купіць.

— Інакш кажучы, чыста рыначны варыянт. Наўрад ці хутка ён у нас атрымаецца, таму такое пытанне: якую пазіцыю займае беларускі ўрад?

— Прадстаўнікі ўрада практычна не вылазяць з Масквы, шукаюць любую магчымасць дагаварыцца. Аднак дагаворвацца слабаму з моцным, згадзіцеся, цяжкавата. У нас проста менш магчымасцей для манеўру. Тым не менш, іншага шляху, чым перагаворы, мне не бачыцца. Дарэчы, прамыслоўцы паміж сабой дагаворваюцца вельмі паспяхова. Калі б не асабістыя кантакты з расійскімі дырэктарамі, МЗХ даўно б стаяў. Тлумачыцца гэта тым, што абодва бакі перш за ўсё клапоцяцца аб справе.

— Вы хочаце сказаць, што палітыкі аб ёй не клапоцяцца?

— Іх справы часта датычаць іх асабістых амбіцый. Халадзільнік, ён яднае людзей. Як, зрэшты, і аўтамабіль, тэлевізар і г. д. Людзі аб'ядноўваюцца, каб зрабіць патрэбную ўсім рэч. І такое аб'яднанне — самае надзейнае. Паверце, гэта так.

— Ахвотна веру. Віктар Сцяпанавіч, я вось аб чым падумаў: змена ўрада — справа даволі верагодная. Калі яна адбудзецца, то ў якім становішчы апынецца ваш завод і ўсе іншыя?

— Мінімум на год назад нас адкіне, я так мяркую. Пры ўсёй павазе да апазіцыі, да яе палітычных патрабаванняў — гэта факт. Канструктыўны шлях зараз — аб'яднацца і дапамагчы ўраду і парламенту.

— Якім чынам?

— Хоць бы не адымаць час у вышэйшых кіраўнікоў на ўсялякія апраўданні. Надзеі ў прамыслоўцаў зараз менавіта на аўтарытэт Шушкевіча і Кебіча.

— Дзякуй.

АД АЎТАРА. А, уласна кажучы, чаго іншага мы чакалі? Яшчэ да аб'яўлення незалежнасці можна было прагназіраваць развіццё падзей менавіта ў такім ключы. Інакш кажучы: Расія зверху, а ўсе астатнія заглядваюць ёй у рот. І адзінае, што можна, гэта ўціхую падгадзіць. З аднаго боку, такое становішча тлумачыцца інерцыяй «імперскай» свядомасці: вы там, на ўскраінах, сядзіце ціха і слухайце, што «говорит и показывает Москва». З другога — нармальнае (не зусім, праўда) ўваходжанне ў рынак, калі кожны сапраўды сам за сябе і выжывае мацнейшы. Расія мацнейшая за кошт сваіх нетраў (яна разумее гэта вельмі добра і не дае разбягацца малым народам, дзе гэтыя нетры найбольш багатыя), па такім шляху і ідзе. Мы — бедныя, і выйсце ў нас адно: выжываць за кошт мазгоў. Бедным, на галодны страўнік, між іншым, думаецца больш рэзультатыўна. Так што нам сапраўды застаецца адно: сусветны ўзровень тавараў. Праз масавае беспрацоўе, магчымыя сацыяльныя катаклізмы мы нарэшце прыйдзем да простай думкі: трэба добра працаваць.

А плацяжы — неплацяжы... Канешне, гэта зараз важна. Але — прамежкавы этап. Каб дастойна выйсці з бойкі за месца пад сонцам СНД.

Сяргей ШАЎЦОЎ.

ДОЖДЖЫК, ДОЖДЖЫК, СЕКАНІ...

Верасень стукае ў дзверы, а надвор'е, здаецца, майскае. Зноў за трыццаць, невыносная спякота. І пакуль што, па прагнозах сінаптыкаў, паніжэння тэмпературы не чакаецца.

Не было б трагедыі,— ёсць магчымасць яшчэ і добры загар атрымаць на зіму,— калі б не пажары, што зноў узнавіліся.

Языкі полымя, нягледзячы на невялікія дажджы і забароны без дазволу знаходзіцца ў лесе, зноў ахопліваюць лясныя масівы. Гараць кусты, дрэвы, жывёла. І палёгкі, пакуль не злітуецца «нябесная канцылярыя», відаць, не будзе. Зноў — «аўрал». Пажарныя дзень і ноч у рабоце з думкай: калі ж гэта дождж пойдзе?

Уладзімір ЗДАНОВІЧ.

СТАРЫЯ ШЛЮЗЫ

«...Страціў сваё значэнне»,— сказана ў Вялікай Савецкай Энцыклапедыі пра Дняпроўска-Бугскі шлях, значная частка якога праходзіць па нашай рэспубліцы. І ўсё ж старыя шлюзы жывуць. Дзесяткі параходаў у суткі праходзяць праз брэсцкае «гідразбудаванне № 10 Трышын».

НА ЗДЫМКАХ: 1. Трышынскі шлюз. 2. Ветэран гідравузла суднапрапускнік Віктар СЛАДЗІНСКІ, які амаль 50 гадоў прапрацаваў на шлюзе (стаць) са сваім напарнікам Мікалаем ЯКАЎЧУКОМ.

Фота Эдуарда **КАБЯКА.**

Паклікала зямля

Міхаіл Фёдаравіч Парфененка доўгі час жыў у Мінску, толькі зрэдку наведваў бацькоўскі дом. Усё часцей адбіваўся, шукаў... Але аднойчы канчаткова зразумеў: толькі на зямлі ён можа сцвердзіць сябе.

У мінулым машыніст экскаватара, механік, начальнік аддзела аднаго з мінскіх заводаў (скончыў інстытут народнай гаспадаркі), а акрамя таго бульдазерыст, трактарыст, слесар. А цяпер вось стаў фермерам.

Мінулай восенню Парфененка атрымаў акт на карыстанне 15 гектарамі зямлі побач з вёскай Янкава Пухавіцкага раёна. Зямлі, якая доўгія гады пладзіла пустазелле, спустошаная страшнымі пажарамі, сіратліва тулілася за вёскай.

— Фермеры скардзяцца на розныя перашкоды. Мне можна пазайздросціць: на сваім шляху сустракаю толькі разуменне. Прыязна сельскі савет, мясцовая гаспадарка, аддзяленне Беларускага акцыянерна-камерцыйнага Аграпрамбанка — куды б ні звяртаўся, усюды ішлі насустрач,— расказвае Парфененка.

Атрымаўшы далёка не лепшую зямлю, Парфененка прыкідваў, як з найменшымі затратамі адрадзіць яе. І надумаў: пусціў паўгектара на павелічэнне ўрадлівага слоя. А на месцы паглыблення, якое атрымалася, зрабіў вадаём, што служыць і для купання, і для рыбалкі (запусціў туды карасёў). Гэтыя работы выконвала ПМК-70.

Вясной на сямі гектарах пасадзіў бульбу. Другая палова фермерскай зямлі засеяна ячменем і цімафееўкай.

— Лічу так: сёлета для мяне важна атрымаць ураджай не меншы, чым у саўгасе. Тады можна думаць і пра далейшае.

Двор Парфененкі можна пазнаць па трактарах, плугах, баронах. Купляў спісаную тэхніку, неліквіды і прыстасоўваў да сваёй гаспадаркі. Нікому не патрэбная варушылка для насення стане млынам — з камбікормам цяпер праблемы. З дапамогай спісанага прычэпа і пагрузчыка арганізаваў механізаваную пагрузку сена (а летась усё грузіў віламі). Спісаны гусенічны трактар — таксама добрая падмога ў гаспадарцы. Малагабарытны трактар, новы «МТЗ», спісаная «Тэхдапамога», капалка, граблі-варушылка, разнастайныя прыстасаванні для апрацоўкі зямлі... Многае перароблена сваімі рукамі. Падведзенае напружанне ў 380 вольт дасць магчымасць заняцца зваркай.

Тры каровы і цяляты дастаўляюць шмат клопату гаспадару — нялёгка ўручную перакідаць увесь гной. А вось дойка механізаваная: раніцай, у абед і вечарам Парфененка кідае ўсе справы і доіць кароў.

...У садзе сукі гнуцца ад яблыкаў. Умела прышчапляючы яблыні, фермер дабіваецца таго, што на адным дрэве пладаносіць некалькі сартоў.

Парфененка лічыць сябе навічком у сельскай гаспадарцы, але ён перакананы: узяўшы 50 гектараў зямлі і завёўшы 25 кароў і столькі ж цялят, можна гаварыць аб сапраўдным фермерстве.

...Ён імкнецца даказаць простую ісціну: становячыся ўладальнікам зямлі, чалавек становіцца сапраўдным гаспадаром.

Аліна ГРЫШКЕВІЧ.

Юрый ВАРАТНІЦКІ:

«За мяжой ніхто не прагне рыхтаваць для нас высакакласных спецыялістаў»

Мы шмат гаворым пра адраджэнне Беларусі, яе спрадвечных традыцый, мовы, культуры. Але часам не звяртаем увагі на тое, што працэс адраджэння павінен ісці аднача́сова ў двух напрамках: не толькі ВЯРТАННЕ страчанага, але і РАЗВІЦЦЁ, далейшы рух наперад — праз навуковы пошук, стварэнне сучасных айчынных тэхналогій і абсталявання. У «цывілізаваных» краінах навука ўжо даўно ператварылася ў вытворчую сілу — менавіта плённыя даследаванні ў галіне фізікі, электронікі, прыкладной матэматыкі, біялогіі ў многім і вызначылі рывок наперад. А мы за «рыначнымі» размовамі, здаецца, зусім забыліся, што без нацыянальнай інтэлектуальнай эліты не можа быць суверэннай дзяржавы: інакш існуе рэальная пагроза ўвесь час плесціся ў хвасце, за вялікія грошы купляючы тэхналогіі «не першай свежасці»...

Дзень заўтрашні беларускай навукі вызначаць тым, хто сёння ўваходзіць у студэнцкія аўдыторыі. Аб праблемах і перспектывах вышэйшай школы мы гутарым з намеснікам дэкана факультэта радыёфізікі і электронікі Белдзяржуніверсітэта, кандыдатам фізіка-матэматычных навук Юрыем ВАРАТНІЦКІМ.

Крыху пра субяседніка. Яшчэ школьнікам ён выконваў адну з галоўных роляў у кінафільме пра фізматшколу «Расклад на паслязаўтра». Яго герой вундэркінд Авечкін марыў стаць фізікам-тэарэтыкам — як, прынамсі, і сам выканаўца ролі. Такая вось іронія лёсу: мінуў час— і Варатніцкі сапраўды стаў фізікам. Пасля заканчэння БДУ працаваў на кафедры радыёфізікі, потым — мэтавая аспірантура ў Сафійскім універсітэце, абарона дысертацыі. Тры гады назад стаў намеснікам дэкана факультэта радыёфізікі і электронікі — было яму тады ўсяго 28...

— Праблем у ВНУ сёння шмат, і адна з найбольш актуальных — працаўладкаванне выпускнікоў. Ці не ўліваюцца яны адразу ў армію беспрацоўных?

— Сапраўды, з-за цяжкага эканамічнага становішча некаторыя прадпрыемствы адмовіліся ад спецыялістаў. Сёлета мы размеркавалі каля чвэрці выпускнікоў, большасць мінчан працаўладкавалася самастойна. Але некаторыя не знайшлі работу і дагэтуль. Каб адаптаваць студэнтаў да новых умоў, на факультэце адкрываюцца новыя спецыялізацыі. Напрыклад, «выкладанне фізікі і інфарматыкі ў школе» — спецыялізацыя факультатыўная, г. зн. вывучаецца студэнтамі за кошт уласнага бюджэту часу.

З новага навучальнага года ўводзяцца яшчэ дзве новыя спецыялізацыі: «медыцынская электроніка і біяінжынерыя» (паступілі адпаведныя прапановы ад Міністэрства аховы здароўя) і «электроніка і інфарматыка сучаснага бізнесу». Прытым усе студэнты, незалежна ад спецыялізацыі, атрымліваюць фундаментальную радыёфізічную адукацыю: мы выдатна ўсведамляем, што павінны рыхтаваць інтэлектуальную эліту, якая мае грунтоўныя веды ў галіне матэматыкі, тэарэтычнай фізікі. Аднак гэтым людзям трэба выжыць у цяперашніх складаных умовах.

— Пасля кожнай сесіі на вашым факультэце пачынаецца даволі актыўны адсеў студэнтаў. Гэта сведчанне таго, што цяперашняя моладзь вучыцца без асаблівага задавальнення?

— Пэўная пераацэнка каштоўнасцей, безумоўна, адбылася. Але большасць выключаных проста не ў стане вучыцца: мінімум жадання пры мінімуме здольнасцей. Займацца на факультэце нялёгка, мы імкнёмся ўвесь час прыпадымаць планку мінімальных ведаў, каб не дыскрэдытаваць дыплом універсітэта. Мяркуем, 30 выключаных у кожную сесію (на тысячу студэнтаў) — нармальнае становішча.

— У апошнія гады працэс навучання істотна лібералізаваны, студэнты асабліва вітаюць вольнае наведванне заняткаў...

— Усе новаўвядзенні можна было б вітаць, калі б паралельна з «дэмакратычнымі» дакументамі былі створаны ўмовы для альтэрнатыўных форм навучання, занатаваных на паперы: зніжэнне колькасці аўдыторных заняткаў за кошт самастойнай работы студэнтаў і г. д. Але ў інтэрнаце студэнты жывуць па 4 чалавекі ў пакоі. Бібліятэка мае адну чытальную залу — хранічна не хапае падручнікаў, асабліва па спецыяльнасці. Аўдыторны фонд выкарыстоўваецца ў тры змены. Дзе ж самастойна працаваць?..

Не на карысць вучобе ідзе і выплата стыпендыі ўсім студэнтам, прычым розніца паміж павышанай стыпендыяй і звычайнай невялікая. Пры такой нівеліроўцы знікае адзін са значных стымулаў для добрай вучобы. Сітуацыя наогул парадаксальная: калі мы былі адносна заможнай краінай, у 70—80-х гадах, стыпендыю плацілі толькі тым, хто хоча і можа працаваць, а як сталі беднымі і ідзём па свеце з працягнутай рукой — плацім усім...

— Зараз шмат размоў аб пераходзе на двухступовую сістэму адукацыі і прысваенні частцы выпускнікоў ступеняў бакалаўраў і магістраў.

— Асабіста я не бачу ўнутранай патрэбы такога кроку, сацыяльнага заказу для спецыялістаў некалькіх — па сутнасці, чатырох узроўняў. Больш таго, у нас няма і прававой асновы, на якія пасады браць з дыпломам аб базавай вышэйшай адукацыі, на якія — з дыпломам бакалаўра ці магістра. Дый не павінна быць такой рэгламентацыі ў прынцыпе!..

Навошта сляпа капіраваць заходнюю сістэму адукацыі? У нас зусім іншая першапачатковая база.

— У грамадскай свядомасці закладзена: у нас нічога добрага няма, і таленавітую моладзь трэба адпраўляць вучыцца за мяжу.

— На Захадзе ніхто не гарыць жаданнем бескарысліва рыхтаваць для нас высакакласных спецыялістаў. Таленавітых хлопцаў будуць і прыкмячаць, і «пераманьваць».

— Дарэчы, хадзілі чуткі, быццам не ўсе студэнты, накіраваныя факультэтам на стажыроўку за мяжу, вярнуліся на радзіму.

— На стажыроўках у Германіі пабывала 7 чалавек. Адзін з іх вырашыў працягнуць там вучобу, забыўшыся, што за мяжу яго накіроўваў універсітэт, і білет ён купляў не за свае грошы, і візу адкрываў... Яго выключылі з універсітэта. Астатнія студэнты вярнуліся, зрабілі справаздачу аб камандзіроўцы. Некаторыя ўзялі акадэмводпуск, каб яшчэ год правесці за мяжой — за кошт нямецкага боку.

— Нашы спецыялісты па-ранейшаму цэняцца — якое б каменне ні кідалася ў айчынную сістэму адукацыі? «Планка» пакуль трымаецца?

— Безумоўна. Але, каб узровень не зніжаўся, трэба ўкладваць сродкі, чаго няма. Мы з усіх сіл стараемся падтрымліваць матэрыяльна-тэхнічную базу факультэта, куплялі абсталяванне за адлічэнні з гаспадарча-дагаворных тэм (на цяперашні час яны амаль усе ліквідаваны). Аднак для выкладання сучасных, у тым ліку камп'ютэрных курсаў няма належнай лабараторнай базы. З выгляду, здаецца, усё прыстойна: тры класы персанальных ЭВМ. Аднак гэта тэхніка выпускалася ў развітых краінах прыкладна 15 гадоў назад.

Узровень праслаўтай «планкі» на факультэце вызначаецца кваліфікацыяй выкладчыкаў. Па кадраваму складу наш факультэт дастаткова малады, выкладчыкі — спецыялісты вышэйшага класа, многія маглі б без праблем уладкавацца ў камерцыйныя структуры. Але, нягледзячы на смешную зарплату, касцяк усё ж трымаецца.

— Праблема фізікаў і лірыкаў старая, як свет. Як у вас абстаяць справы з гуманітарнай падрыхтоўкай студэнтаў?

— Аб'ём гуманітарнай падрыхтоўкі студэнтаў павялічаны ў параўнанні з ранейшым планам. Пералік дысцыплін, баланс паміж імі перагледжаны поўнасцю. Для некаторых гуманітарных кафедраў гэты працэс быў хваравітым, бо пад новымі назвамі часам імкнуліся працягнуць стары змест, стары дух. Зараз мы не стольк глядзім на назву дысцыпліны, колькі звяртаем увагу, які выкладчык за гэтай дысцыплінай стаіць і што ён можа даць студэнтам як асоба.

— У заключэнне хачу задаць пытанне, якое, упэўнена, цікавіць многіх: якім чынам вы датыкнуліся да свету кіно і колькі вас у вашым кінагерoі?

— Сваю першую і апошнюю ролю ў кіно я сыграў 10-класнікам і здзіўляюся, калі пра гэта яшчэ ўспамінаюць. Думаю, у фільм «Расклад на паслязаўтра» трапіў не з-за артыстычных здольнасцей, а дзякуючы адпаведнаму вобразу героя: і Вова Авечкін у фільме, і я былі ўлюбёны ў фізіку. А вось характары ў нас зусім розныя. У фільме, прабачце, мяккі цюхцяй, які можа чакаць на лаўчцы дзяўчыну па 3 гадзіны, у жыцці — поўная яму процілегласць... Было прыкра і гаварыць, што пішу з памылкамі: з пісьменнасцю ў мяне ўсё ў парадку, дый літаратуру люблю.

— Галоўная ідэя кінафільма: таленавітых падлеткаў можна і трэба вучыць нетрадыцыйнымі метадамі. Пры ўніверсітэце створаны ліцэй — нешта накшталт кіношнай фізматшколы?

— Шчыра кажучы, раней я лічыў, што сюжэт фільма вельмі адарваны ад жыцця, адносіцца хутчэй да ненавуковай фантастыкі. Але цяпер пераканаўся, што гэта зусім не фантастыка, многае ўласціва нашаму ліцэю: метады выкладання, сама атмасфера...

Можна з упэўненасцю сказаць, што спецыяльныя ліцэі, гімназіі даюць добры інтэлектуальны задзел на перспектыву.

Гутарыла Таццяна ПАДАЛЯК.

КАРЭСПАНДЭНТ ВЫЕХАЎ НА МЕСЦА

ЖЫВАЯ «САЎКОВАЯ ПРАКТЫКА...»

«15 мая 1992 г. калектыў ГАП № 3 вырашыў сабраць агульны сход. Калектыў вырашыў лічыць работу дырэктара нездавальняючай і выказаць недавер. Даведаўшыся аб гэтым, дырэктар запрасіў на сход сваіх абаронцаў з аб'яднання з Мінска — нам. нач. Праваловіча і Бараўца (Баранца.— І. Б.), а таксама з Салігорскага гарсавета інструктара па транспарту, прозвішча яго мы не ведаем і ён нават яго не назваў. Уся тройка пачала пагражаць і запалохваць людзей: мы спішам машыны, і будзеце без работы, а калі будзеце без работы, будзеце голыя, галодныя...».

(З пісьма вадзіцеля **М. Касцюкевіча,** г. Салігорск.)

— Усё гэта хлусня чысцейшай вады, а аўтар скаргі — вядомы майстар пісаць ва ўсе інстанцыі. У нас, дарэчы, ёсць два такія заўзятыя аматары, якіх мы называем «пісьменнікамі»,— пазнаёміўшыся з лістом, дасланым у «Звязду», адразу даў яму бескампрамісную ацэнку дырэктар Салігорскага грузавога аўтапарка (ГАП) № 3 Л. Чыжык.

І ў пацвярджэнне сказанага Леанід Рыгоравіч тут жа падаў мне даволі аб'ёмістую папку са шматлікімі паперамі, пажаўцелымі ўжо ад часу. Гэта было своеасаблівае дасье шматгадовай перапіскі, а калі больш дакладна — разбораў, рэагаванняў і адказаў на пісьмы, што пісаліся ў розныя высокія інстанцыі.

— Не злічыць, колькі ўжо было адусюль камісій, рэвізій, праверак, колькі мне давялося пісаць тлумачэнняў, даведак. А навошта? Я не разумею, чаго хочуць гэтыя праўдашукальнікі? — дырэктар запытальна і з нейкай надзеяй паглядзеў на мяне, затым таропка выхапіў з папкі нейкую паперыну і паклаў перада мной на стол. Маўляў, вось, пабачце, які анёл і работнічак — гэты самы Касцюкевіч.

Гэта была выпіска з вытворчай характарыстыкі шафёра. Прызнацца, прачытаў і адно галавой паківаў: ну і ну! З лістапада 1980 па 1986 год таму ж Касцюкевічу за розныя парушэнні вытворчага распарадку і працоўнай дысцыпліны было аб'яўлена шэсць (!) звычайных і строгіх вымоў, утрыманы з яго за нанесены матэрыяльны ўрон розныя сумы грошай, часткова пазбаўлены ён і трынаццатай зарплаты. А ў 1989 годзе за прагул яго наогул звольнілі з работы. Праўда, абласны суд аднавіў вадзіцеля на рабоце. (Як растлумачыў мне Л. Чыжык, «пашкадавалі рабочага чалавека».)

Няма неабходнасці разбіраць і аналізаваць тыя даўнія канфлікты і парушэнні, але факт застаецца фактам: менавіта з таго часу Мікалай Пятровіч моцна ўзяўся за пяро і пачаў аб недахопах у аўтапарку (а іх, не сакрэт, хапала і хапае) сігналізаваць ва ўсе інстанцыі. Тым больш, што да гэтага тут не адзін ужо год такім метадам «ваяваў за парадак і справядлівасць» былы шахцёр — вадзіцель А. Харлап.

Зразумела, у скаргах не заўсёды і далёка не ўсё адпавядала рэчаіснасці, было ў іх нямала і фантазіі, і згушчаных фарбаў. Аднак пісьмы правяралі, .разбіралі, прынародна абмяркоўвалі, нават прымалі сякія-такія меры. Але скажыце, дзе і якому начальству падабаецца, калі хтосьці з падначаленых выносіць смецце з іх «роднага» ведамства? У ГАП-3 А. Харлапа і М. Касцюкевіча палічылі не проста нейкімі «пісакамі», а своеасаблівай, як цяпер модна стала гаварыць, апазіцыяй. Як жа — не глядзяць у рот адміністрацыі, маюць свой пункт погляду, рэжуць праўду-матку ў вочы, пішуць у высокія ўстановы. Тым больш, што, як яны заяўляюць самі, рабілі і робяць гэта не дзеля сваіх карыслівых мэт, а ў інтарэсах усяго калектыву, перш-наперш «шафёрскай брацііі».

З-за чаго, напрыклад, узнік і разгарэўся гэты канфлікт, які атрымаў такі шырокі рэзананс? У пачатку сёлетняга года ў сувязі з вядомым ростам рознічных цэн на сходзе ў аб'яднанні вырашылі ў 2,5 раза павысіць заработную плату. У канцы студзеня на пасяджэнне савета працоўнага калектыву і вынеслі пытанне аб новай сістэме аплаты працы. Напрыклад, вадзіцелям прапанавалі налічваць ад рубля даходу кожнага, аднак вызначыць пэўны працэнт па марках і групах машын. А. Харлап, які з'яўляецца членам СПК і прысутнічаў на пасяджэнні, не пагадзіўся з такой дыферэнцыяцыяй. І на кожным кроку пачаў расказваць, што адміністрацыя разам з саветам працоўнага калектыву зноў хочуць ашукаць вадзіцеляў, таму гэта пытанне неабходна вынесці на агульны сход.

І 26 лютага такі сход, на якім з 815 працуючых прысутнічалі 430, адбыўся. На першы погляд, парадак яго — «Аб змяненнях у аплаце працы работнікаў ГАП № 3 і фінансавым становішчы калектыву» — важны і надзённы. І дырэктар Л. Чыжык у сваім выступленні паспрабаваў асвятліць гэтыя жыццёва значныя пытанні. Затое А. Харлап, які першым пасля яго ўзяў слова, павярнуў гаворку зусім у іншае рэчышча.

Вось як зафіксавана ў выпісцы з пратакола сходу:

«Слухалі: Харлапа А. А. аб неправамоцнасці старога саставу СПК аўтапарка і перавыбранні новага саставу СПК, які аднача́сова будзе выконваць абавязкі стачкома.

Галасавалі: Прынята большасцю галасоў (1 супраць)».

Тут, як кажуць, не толькі «кульгае» стыль самога дакумента, але не ўсё стасуецца і з заканадаўствам. На жаль, аб гэтым ніхто з арганізатараў сходу нават і слухаць не хацеў. Як мне гаварылі, на сходзе кіраваліся не памяркоўнасцю ці разважным сэнсам, а перамаглі эмоцыі, дзейнічалі па правілах ахлакратыі. І А. Харлап як старшынствуючы спаўна выкарыстаў зручны момант. Тут жа назваў новы састаў СПК з 41 чалавека. «За» прагаласавала большасць, «супраць» — 20.

Адразу ж той жа «большасцю» галасоў А. Харлапа абралі старшынёй.

Далей — болей. Нававыбраны кіраўнік СПК зараз жа вынес на галасаванне асабіста падрыхтаваныя 38 пытанняў, якія тычыліся аплаты працы, арганізацыі работы ў аўтапарку. І ўсе яны таксама «большасцю» былі прыняты.

Гэты «дварцовы пераварот», паспешліва аб'яўленая «рэфармацыя» выклікалі ў кіраўніцтва ГАПа проста разгубленасць, а ў калектыве — неўразуменне і блытаніну, выбілі яго з нармальнай каляіны.

Чаму ж так здарылася? А па той прычыне, што А. Харлап, рыхтуючы сход, зірнуў не ў тыя «святцы»: ён кіраваўся саюзным законам аб прадпрыемствах, які назаўсёды адышоў у нябыт, страціў сваю юрыдычную сілу і ўжо не дзейнічае на тэрыторыі нашай рэспублікі. У Беларусі ёсць свой Закон аб прадпрыемствах, а ў ім многія паняцці і нормы трактуюцца зусім інакш. У прыватнасці, замест савета працоўнага калектыву цяпер выбіраецца савет (праўленне) прадпрыемства. Дарэчы, у артыкуле 51 прама сказана: «Савет (праўленне) прадпрыемства ствараецца ў адпаведнасці са статутам прадпрыемства». А паколькі Салігорскі ГАП-3 з'яўляецца арэндным прадпрыемствам, то, згодна з артыкулам 37 Закона РБ аб арэндзе, кіраўніцтва аўтапаркам ажыццяўляецца ў адпаведнасці з яго статутам. А тут ёсць і статут арэнднага аб'яднання, зацверджаны на канферэнцыі працоўнага калектыву 21.03.1990 года, і дагавор арэнднага падраду паміж ВА «Мінскаблаўтатранс» і ГАП-3, а таксама Палажэнне аб савеце арэнднага аб'яднання.

Варта зазначыць і тое, што савет (праўленне) прадпрыемства выбіраецца не па асабістаму жаданню і сімпатыі ці непрыязнасці каго-небудзь, а складаецца з роўнай колькасці прадстаўнікоў, якія назначаюцца ўласнікам маёмасці прадпрыемства і выбіраюцца яго працоўным калектывам.

Нельга не сказаць і аб тым, што СПК ці савет арэнднага прадпрыемства не можа аднача́сова з'яўляцца стачкомам — гэта супярэчыць Закону аб прадпрыемствах Рэспублікі Беларусь. Вось чаму па гэтых і некаторых іншых матывах салігорскі міжраённы пракурор І. Жыбуль, да якога звярнуўся Л. Чыжык, вынес на рашэнне сходу працоўнага калектыву ад 26.02.92 г. пратэст і прапанаваў яго адмяніць.

Праўда, зроблена гэта было толькі 6 ліпеня г. г. А тым часам у аўтапарку падзеі развіваліся не на карысць яго кіраўніцтва. Сапраўды, на 15 мая быў аб'яўлены агульны сход, на якім меркавалася Л. Чыжыку даць «апошні бой»: ацаніць яго работу нездавальняюча і выказаць недавер. І, як сказаў мне Леанід Рыгоравіч, ён запрасіў на сход намесніка начальніка па грузавых перавозках «Мінскаблаўтатранса» Л. Праваловіча, галоўнага эканаміста аб'яднання Г. Баранца, намесніка старшыні (а не інструктара, як сказана ў пісьме) гарвыканкома М. Купрыяновіча. Да таго ж адміністрацыя разгарнула цэлую галерэю стэндаў і плакатаў, якія наглядна характарызавалі работу прадпрыемства.

Усё было падрыхтавана, процілеглыя бакі былі гатовыя да паядынку, але сход не адбыўся па той простай прычыне, што прыйшло зусім мала людзей, не хапіла кворуму. Потым А. Харлап і М. Касцюкевіч абвінавацяць дырэктара і яго высокіх гасцей, што, маўляў, гэта яны сарвалі «важнае» мерапрыемства. Хоць ісціна зусім у іншым: не толькі адміністрацыя, ІТР, але і многія вадзіцелі засталіся незадаволеныя рашэннямі папярэдняга сходу, і калектыў, як кажуць, раскалоўся на дзве часткі. Падзейнічала і тое, што прыкладна за тыдзень салігорцы цэлай дэлегацыяй, у якой было нямала і шафёраў, ездзілі ў Барысаўскі ГАП-1, дзе пазнаёміліся з расцэнкамі, аплатай працы, арганізацыяй работы і ўвачавідкі пераканаліся, што ў іх усе гэтыя пытанні вырашаюцца лепш, чым у суседзяў.

У «Мінскаблаўтатрансе» мне далі даведку, што ў ГАП-3 зарплата вышэйшая, чым у іншых аўтапарках вобласці. Для параўнання прыводзілі і такія факты. Калі ў Слуцку, Вілейцы, на іншых прадпрыемствах прастойвалі дзесяткі машын, шафёры працавалі праз дзень, то ў Салігорску ўсе спраўныя грузавікі выходзілі на лінію, адпраўляліся ў рэйс. І тут не запалохванне беспрацоўем, як піша М. Касцюкевіч, а сама што ні на ёсць рэальнасць. З-за высокіх цэн на грузаперавозкі значна скарацілася колькасць заказаў. І, як гаварыў мне Л. Чыжык, асноўны яго клопат — зберагчы калектыў, забяспечыць людзей работай, каб яны не аказаліся беспрацоўнымі.

У дырэктара балела галава і аб тым, як завяршыць будаўніцтва 72-кватэрнага дома, які ўзводзіцца разам з аўтобусным паркам № 1. Калі закладвалі падмурак, кошт аб'екта быў 800 тысяч рублёў, а затым падскочыў аж да 12 мільёнаў. Восем заплацілі, а дзе ўзяць астатнія, калі кашалёк прадпрыемства пусты? Але трэба ж шукаць, бо людзям патрэбна жыллё: каля 80 чалавек стаяць на чарзе.

А вось у шматгадзіннай размове, у час якой мяне «атакавалі» А. Харлап і М. Касцюкевіч, ні адзін з іх нават не заікнуўся аб гэтых важнейшых праблемах, аб далейшым лёсе свайго калектыву, як і за кошт чаго ён будзе жыць.

І на маё прамое пытанне А. Харлапу, адкуль усё ж узяць грошы для высокай зарплаты, прэмій, розных даплат, за якія ён ваюе, пачуў:

— А прададзім дырэктарскую новую «Волгу» — і будуць грошы.

...На маю думку, шматгадовы нярэдка амбіцыйны, пісьмовы «абстрэл» самых высокіх інстанцый, які заўзята вядуць А. Харлап і М. Касцюкевіч,— гэта не што іншае, як устарэлая, так званая «саўковая» практыка. Калі чакаюць і спадзяюцца, што са сталіцы прыедзе добранькі «дзядзька» і навядзе поўны парадак, паднясе гатовенькае на сподачку. Мінулі тыя часы, ды і ці былі яны наогул калі-небудзь? Мяне, напрыклад, вельмі здзівіла, што на арэндным прадпрыемстве ніхто з вадзіцеляў не ўзяў машыну ў арэнду і не заключыў дагавор на асабісты падрад. Як жа — у калектыўным гурце і за начальніцкай шырокай спіной яно лягчэй і прасцей.

Іван БРАЛКА,
спец. кар. «Звязды».
г. Салігорск.

АД АЎТАРА:
Як мне паведамілі з Салігорска, у аўтапарку ўжо двойчы намячалі правесці агульны сход, і кожны раз з-за няхваткі неабходнага кворуму ён не адбываўся. Цяпер вырашана сходы правесці па падраздзяленнях, каб давесці да ведама людзей пратэст пракурора і паставіць усе кропкі над «і» згодна заканадаўства, а не як каму ўздумаецца і хочацца. Нарэшце, калі рашэнні былі прыняты калектыўна, то калектыўна іх трэба і адмяніць. Пакуль жа яны застаюцца ў падвешаным становішчы.

ВОЗГЛАС

АДРОДЗЯЦЦА СЕЛЬЦЫ І КАЛЮГА!

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

добрыя людзі. Спачатку паклапаціліся пра дах над галавой для пацярпеўшых. Ім прапанавалі кватэры на цэнтральнай сядзібе гаспадаркі, далі прытулак суседзі ва ўцалелых дамах абедзвюх вёсак. Кожнай сям'і выдалі па 30 тысяч рублёў і па 10 тысяч на кожнага дамачадца. Яшчэ па 5 тысяч выдзелілі прафсаюзы. У той жа дзень завезлі ложкі, пасцельную бялізну, адзенне, боты, крыху пазней — па халадзільніку на сям'ю. Цяпер пагарэльцы забяспечаны трохразовым бясплатным харчаваннем, ім выдаюць харчовыя пайкі.

— Будзем адраджаць вашы вёскі, — адназначна заявіў вяскоўцам Вячаслаў Кебіч. Прычым кожнай сям'і — па дому і да канца гэтага года. Будаўнікоў і матэрыялы знойдзем, дадзім усю неабходную маёмасць, хатнюю жывёлу. Скажыце толькі, дзе хочаце мець новае падвор'е? Тут, на старым месцы, ці новую вуліцу закладзём?

Вяскоўцам яшчэ трэба будзе абмеркаваць гэта няпростае пытанне, але ўжо ў тыя мінуты даверлівай і шчырай размовы з кіраўніком урада выразна прагучала думка: будаваць на старым месцы. Куды ж селяніну падавацца ад роднага кавалка зямлі, прывычнага ўкладу, аднавяскоўцаў...

Вячаслаў Кебіч у акружэнні сялян разам са старшынёй Магілёўскага аблвыканкома Мікалаем Грынёвым, старшынёй Глускага райвыканкома Віктарам Шчацько і іншымі кіраўнікамі вобласці і раёна з канца ў канец прайшоў згарэлыя Калюгу і Сельцы, пабываў у адной з хат, дзе суседзі далі прытулак пагарэльцам. Па ходу агляду высвятляў жыццёвыя, на першы погляд, дробязі, накшталт адсутнасці ва ўцалелым сельмагу халадзільніка, і тут жа даваў указанні: завезці, устанавіць, арганізаваць.

І яшчэ адна дэталь кінулася ў вочы. Людзі, якія страцілі ўсё, на прапановы прэм'ер-міністра гаварыць, што ім неабходна, прасілі саломкі для ўцалелай жывёлы, мешкавіны (не гатовых нават мяшкоў) пад бульбу. Гэта не сентыментальнае адступленне. Гэта нашы людзі, беларусы, якія не раз зазнавалі гора і на многае замахвацца не прывыклі, ды і не могуць, сумленне не дазваляе. Толькі тут іншы выпадак, і Вячаслаў Кебіч яшчэ раз перад развітаннем з пагарэльцамі даў ім слова зрабіць усё, што пад сілу рэспубліцы, каб жыццё ў Калюзе і Сельцах стала лепшым за ранейшае.

Ставячы кропку ў апісанні гэтых некалькіх гадзін у эпіцэнтры вялікай бяды, нельга не абысціся без адной агаворкі. У Мінску на плошчы Незалежнасці ў час мітынгу БНФ, калі прамоўцы маляўніча апісвалі натоўпу жахі і безвыходнасць сялян згарэлых вёсак Калюгі і Сельцы, кінутых уладамі на волю лёсу, і заклікалі збіраць для іх штаны і целагрэйкі, пагарэльцы Глускага раёна ўжо атрымлівалі канкрэтную дапамогу. Дапамогу, без якой ім ні за што не ўдалося б дажыць здаровымі да сённяшняга дня. Пра гэта яны з удзячнасцю сказалі самі.

Леанід ТРАЦЭЎСКІ. (БЕЛІНФАРМ).

ПАСТАНОВА САВЕТА МІНІСТРАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

ўборачных і іншых сельскагаспадарчых работах, і ўзаемаразлікі зацікаўленых бакоў праводзяцца ў бягучым годзе ў парадку і на ўмовах, вызначаных Дзяржаўным камітэтам па працы і сацыяльнай абароне насельніцтва, Міністэрствам фінансаў і Міністэрствам сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання пісьмом ад 10 жніўня 1992 г.

2. Лічыць мэтазгодным прыцягненне да ўборачных работ на дагаворных умовах ваеннаслужачых, а таксама аўтатранспартных і іншых тэхнічных сродкаў воінскіх падраздзяленняў Міністэрства абароны.

3. Выканкомам абласных, гарадскіх і раённых Саветаў народных дэпутатаў, Міністэрству сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання, Міністэрству хлебапрадуктаў, Белкаапсаюзу неадкладна разгледзець і вырашыць усе пытанні, звязаныя з прыцягненнем і выкарыстаннем людскіх рэсурсаў, транспартных і тэхнічных сродкаў для правядзення ўборачных і іншых работ. Разам з аказаннем дапамогі калгасам і саўгасам ва ўборцы ўраджаю адначасова трэба вырашаць праблему нарыхтоўкі бульбы, агародніны і іншай прадукцыі для патрэб гарадоў, прамысловых цэнтраў і воінскіх часцей уласнымі сіламі.

4. Устанавіць, што ў бягучым годзе студэнты і навучэнцы арганізавана накіроўваюцца на ўборачныя работы ў калгасы, саўгасы і на іншыя прадпрыемствы аграпрамысловага комплексу ў асноўным з 2 верасня па 2 кастрычніка.

Дазволіць рэктарам (дырэктарам) вышэйшых, сярэдніх спецыяльных і прафесійна-тэхнічных навучальных устаноў у перыяд правядзення ўборачных работ пры неабходнасці пераносіць вучэбныя заняткі студэнтаў і школьнікаў, занятых на гэтых работах, на тэрмін не больш як адзін месяц.

5. Аблвыканкомам, райвыканкомам, Міністэрству сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання, Міністэрству хлебапрадуктаў:

5.1. Пры неабходнасці ў найкарацейшыя тэрміны арганізаваць удакладненне або заключэнне калгасамі, саўгасамі і іншымі прадпрыемствамі і арганізацыямі аграпрамысловага комплексу дагавораў з прамысловымі, транспартнымі і іншымі прадпрыемствамі, установамі і арганізацыямі, вышэйшымі, сярэднімі спецыяльнымі і прафесійна-тэхнічнымі навучальнымі ўстановамі і воінскімі часцямі аб удзеле работнікаў, студэнтаў, навучэнцаў і ваеннаслужачых ва ўборачных і іншых сельскагаспадарчых работах, а таксама накіраванні на гэтыя работы транспартных сродкаў;

5.2. У мэтах своечасовага і якаснага правядзення ўборачных работ прыняць вычарпальныя меры па арганізаванаму прыёму ў гаспадарках работнікаў прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый, студэнтаў, навучэнцаў і ваеннаслужачых, забеспячэнню іх належным харчаваннем, культурна-бытавым і медыцынскім абслугоўваннем, а таксама па стварэнню для іх умоў бяспечнай і высокапрадукцыйнай працы і матэрыяльнай зацікаўленасці ў яе выніках, і ў першую чаргу за кошт шырокага выкарыстання натуральных форм аплаты;

5.3. Прыняць дадатковыя меры да належнай арганізацыі ўборачных работ, прадухілення страт вырашчанай прадукцыі пры ўборцы, транспарціроўцы, перапрацоўцы і захоўванні. Забяспечыць закупку ў намечаных аб'ёмах прадуктаў раслінаводства.

Папярэдзіць старшынь аблсельгасхарчаў, аблвыканкомаў, гарвыканкомаў і райвыканкомаў аб іх персанальнай адказнасці за забеспячэнне насельніцтва бульбай і плодаагароднінай;

5.4. Усямерна актывізаваць работу па далейшаму назапашванню кармоў, папаўненню іх запасаў за кошт поўнага выкарыстання пабочнай прадукцыі раслінаводства;

5.5. Ажыццявіць неабходныя мерапрыемствы па арганізаванаму і на высокім агратэхнічным узроўні правядзенню сяўбы азімых як асновы ўраджаю будучага года.

6. Міністэрству аховы здароўя, выканкомам абласных і раённых Саветаў народных дэпутатаў устанавіць пастаянны кантроль за выкананнем санітарна-гігіенічнага і проціэпідэмічнага рэжыму ў месцах пражывання і пунктах харчавання прыбыўшых удзельнікаў уборачных работ, а таксама забяспечыць у выпадку неабходнасці своечасовае аказанне ім медыцынскай дапамогі, не дапускаць выкарыстання іх на работах са шкоднымі ўмовамі працы і на тэрыторыях радыеактыўнага забруджвання.

7. Міністэрству ўнутраных спраў забяспечыць ахову грамадскага парадку ў месцах пражывання работнікаў прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый, студэнтаў, навучэнцаў, ваеннаслужачых, якія прыбылі на ўборку ўраджаю, устанавіць пастаянны кантроль за рухам транспарту па маршрутах перавозкі людзей і сельскагаспадарчай прадукцыі, арганізаваць у калгасах, саўгасах і на іншых прадпрыемствах аграпрамысловага комплексу праверку стану дарожнай і проціпажарнай бяспекі, захаванасці сельскагаспадарчай прадукцыі. Аператыўна рэагаваць на факты п'янства, крадзяжоў і іншых правапарушэнняў.

***

Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь у гэты выключна складаны перыяд звяртаецца да калектываў прамысловых, транспартных і іншых прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый, студэнтаў, навучэнцаў і ваеннаслужачых, да ўсяго насельніцтва рэспублікі з заклікам праявіць свядомасць і высокую грамадзянскую адказнасць і аказаць дзейсную дапамогу калгасам, саўгасам і іншым прадпрыемствам аграпрамысловага комплексу ва ўборцы ўраджаю, стварыўшы тым самым магчымасць палепшыць харчовае забеспячэнне нашых людзей.

Старшыня Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь В. КЕБІЧ.
Першы намеснік кіраўніка спраў Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь А. САКАЛОЎСКІ.

27 жніўня 1992 г. г. Мінск.

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁ «СВАБОДА»

* У Стамбуле перад пачаткам ваеннага парада паліцыя знайшла і абясшкодзіла магутную бомбу з гадзіннікавым механізмам. Яе падклалі пад адну з трыбун з гледачамі. Бомба павінна была ўзарвацца перад пачаткам парада. Паліцыя Стамбула прыведзена ў павышаную баявую гатоўнасць, чакаецца спроба новых тэрактаў з боку курдскіх сепаратыстаў.

*** Узровень інфляцыі ў Румыніі вызначаецца трохзначнымі лічбамі. Такі прыкладна ўзровень інфляцыі і ў Балгарыі. А албанскія грошы банкі Еўропы ўвогуле не прымаюць.**

* Грузінскія войскі колькасцю 1.000 чалавек пры падтрымцы 10 танкаў атакавалі Гагры. Забіты і паранены дзесяткі людзей.

*** Лех Валенса востра раскрытыкаваў міністэрства юстыцыі, якое, па яго словах, марудзіць з рашучымі мерамі супраць карупцыі ў Польшчы.**

«ГОЛАС АМЕРЫКІ»

* Медыкі ЗША, здаецца, знайшлі новы спосаб барацьбы з пухлінамі галаўнога мозга чалавека. Гэта — генная інжынерыя. У мозг чалавека будуць уводзіцца клеткі мышэй, якія генетычна зменены. Яны могуць выпрацоўваць пэўны вірус. Праз некаторы час хвораму даюцца процівірусныя лекі, якія знішчаюць заражаныя вірусам клеткі, а разам з ім і пухліну.

*** Адміністрацыя Буша за апошнія чатыры гады дасягнула добрых поспехаў па ачышчэнню навакольнага асяроддзя ад забруджванняў. Напрыклад, у краіне ў два разы павялічылася выкарыстанне другаснай сыравіны. Мэтанакіравана вядзецца ліквідацыя хімічных звалак — адна за тыдзень. Павялічылася ў краіне колькасць нацыянальных паркаў і запаведнікаў, участкаў узбярэжжа, якія ўзяў пад сваю ахову федэральны ўрад.**

* Новыя правілы ўведзены ў хакеі. Задзір будуць выганяць з поля да канца гульні, ігракам дазваляецца гуляць без шлемаў, забаронена ўздымаць клюшку вышэй пояса.

«БІ-БІ-СІ»

*** Садам Хусейн у першым афіцыяльным выступленні пасля ўльтыматуму саюзнікаў даў клятву разграміць ворагаў, якія, па яго словах, уступілі ў тайную змову з мэтай падзяліць Ірак і захапіць яго нафтавыя багацці.**

* Урад Пакістана закрыў граніцы для афганскіх бежанцаў, бо краіна ўжо не можа справіцца з вялікай колькасцю эмігрантаў. У каго няма візы, тых вяртаюць назад.

ДЗЯРЖАЎНЫЯ СІМВАЛЫ — НА БЕЛАРУСКАЙ МАРЦЫ

Спачатку некалькі фактаў. Султанат Бутан вядомы тым, што не маючы добра развітой эканомікі, жыве за кошт так званых нафтадолараў. А вось другой асноўнай крыніцай папаўнення дзяржаўнага бюджэту з'яўляюцца тут ... паштовыя маркі. Іх выпускаюць у вялікім мностве, самых розных: маркі маюць пах, маркі ўмеюць «размаўляць»...

За некалькі месяцаў існавання Беларускай Народнай Рэспублікі на яе тэрыторыі быў наладжаны выпуск уласных марак. За год існавання суверэннай Рэспублікі Беларусь яе паштовыя маркі друкуюцца на тэрыторыі такой жа суверэннай Расіі. На сённяшні дзень мы маем пяць уласных марак. «Крыж Ефрасінні Полацкай» прэзентаваўся ў пачатку сакавіка, затым былі маркі, прысвечаныя Рыгору Шырме і з адлюстраваннем старажытнага герба Полацка. А 31 жніўня адбылася чарговая прэзентацыя: гашэнне дзвюх новых беларускіх марак. На іх адлюстраваны нашы дзяржаўныя сімвалы — сцяг і герб «Пагоня». Жадаючыя атрымаць запаветныя чатырохкутнікі і маляўнічы канверт з надпісам «Першы дзень» выстойвалі ў круглай зале мінскага паштамта па 3—4 гадзіны.

ГАЗ СУПРАЦЬ БЕНЗІНУ

КОБРЫН. **(Ю. Фёдарава).** Уздоўж магістралі Брэст — Масква пачалі адкрывацца танныя паліўна-заправачныя станцыі. Аўтамабіль тут можна «падмацаваць» не бензінам, а звадкаваным газам. Вядома, калі ён абсталяваны для спажывання гэтага таннага паліва. Першая такая аўтазаправачная станцыя адкрылася паблізу Кобрына. Трэба толькі вітаць такое пачынанне.

ПАГАДНЕННЕ

ПАМІЖ РАСІЙСКАЙ ФЕДЭРАЦЫЯЙ І РЭСПУБЛІКАЙ БЕЛАРУСЬ АБ АБСЛУГОЎВАННІ ЗНЕШНЯГА ДОЎГУ БЫЛОГА САЮЗА ССР

Урады Расійскай Федэрацыі і Рэспублікі Беларусь, пацвярджаючы сваю прыхільнасць да выканання абавязацельстваў, што вынікаюць з Дагавора «Аб правапераемнасці ў адносінах да дзяржаўнага знешняга доўгу і актываў Саюза ССР» ад 4 снежня 1991 г., а таксама Пагаднення аб дапаўненнях да ўказанага Дагавора ад 13 сакавіка 1992 г., згадзіліся аб наступным:

Артыкул 1

Бакі пацвярджаюць прынятыя раней парадак вызначэння доляй асобных дзяржаў у плацяжах па пагашэнню знешняга доўгу былога Саюза ССР.

Артыкул 2

З мэтай выпрацоўкі рэальнага механізма пагашэння знешняга доўгу былога Саюза ССР у рамках гэтага двухбаковага Пагаднення ўрад Расійскай Федэрацыі прымае на сябе абавязацельствы па выплаце знешняга доўгу, замацаванага за Рэспублікай Беларусь у адпаведнасці з Дагаворам аб правапераемнасці ў адносінах да знешняга дзяржаўнага доўгу і актываў Саюза ССР ад 4 снежня 1991 года.

Артыкул 3

Выплата часткі знешняга доўгу, замацаванага за Рэспублікай Беларусь, праводзіцца ўрадам Расійскай Федэрацыі за кошт перадачы яму актываў, што прыпадаюць на долю Рэспублікі Беларусь у адпаведнасці з Дагаворам аб правапераемнасці ў адносінах да знешняга дзяржаўнага доўгу і актываў Саюза ССР ад 4 снежня 1991 года.

Артыкул 4

Гэта пагадненне ўступае ў сілу з моманту яго падпісання.

Афармлена ў горадзе Маскве 20 ліпеня 1992 года ў двух экземплярах, кожны на рускай і беларускай мовах, прычым абодва тэксты маюць аднолькавую сілу.

За ўрад Расійскай Федэрацыі Я. ГАЙДАР.

За ўрад Рэспублікі Беларусь В. КЕБІЧ.

РАСІЯ ЗРАБІЛА НАМ ПАДАРУНАК ЦЯПЕР, А МЫ ЁЙ — У БУДУЧЫМ

Безумоўна, выгадна, калі твае даўгі аддае сусед. Але чаму ён, у даным выпадку Расія, пайшоў на гэта? Што ў выніку «здзелкі» набывае або страчвае кожны з бакоў? Адказаць на гэтыя пытанні карэспандэнт БЕЛІНФАРМА Ганна Гладышава папрасіла намесніка начальніка эканамічнага ўпраўлення Знешэканомкамітэта Пятра Далгавечнага.

— Напомню, што сума знешняга доўгу Беларусі, згодна з памянёным вышэй дагаворам аб правапераемнасці, складае каля 3,5 мільярда долараў ЗША, або 4,13 працэнта ад агульнага доўгу СССР. Ужо ў гэтым годзе нам трэба было аддаць з яго 150 мільёнаў, а затым яшчэ гадоў 8—10 плаціць прыкладна па 450 мільёнаў долараў у год, каб разлічыцца канчаткова. Дарэчы, 30 верасня заканчваецца апошняя адтэрміноўка, дадзеная рэспублікам былога Саюза дзяржавамі, у якіх мы ў даўгу. Але калі Расія яшчэ штосьці спрабавала плаціць і раней, то Беларусі аддаваць сваю долю доўгу па-ранейшаму няма чым. Цяперашні гадавы аб'ём экспарту рэспублікі складае каля 1 мільярда долараў (уключаючы і бартэрныя здзелкі). Паступленні ў дзяржаўны валютны фонд ад экспартнай выручкі прадпрыемстваў — 150 мільёнаў долараў у год. А толькі на мінімум лекавых прэпаратаў нам запатрабуецца 70 мільёнаў долараў у год. Акрамя таго, патрэбна валюта на закупкі імпартнага збожжа, цукру, алею, абсталявання, на аплату розных узносаў, напрыклад, у ААН, за свае прадстаўніцтвы ў іншых дзяржавах свету і гэтак далей.

Словам, каб толькі аддаць даўгі, нават не марачы пра што-небудзь яшчэ рэспубліцы прыйшлося б 8—10 гадоў забіраць не 40, як цяпер, а 70 працэнтаў валютнай выручкі прадпрыемстваў і поўнасцю забараніць пры гэтым выгадныя нам бартэрныя аперацыі, але якія не прыносяць «жывую» СКВ. Але і ў гэтым выпадку шанцаў выплаціць свой знешні доўг мала. Таму што такі рэжым даволі хутка падарве здольнасць гэтых прадпрыемстваў забяспечваць нават простае ўзнаўленне, не кажучы ўжо пра расшыранае. Бо значная частка тэхнікі, абсталявання, у тым ліку імпартнага, якое яны маюць, маральна і фізічна ўстарэла, даўно патрабуе замены.

Такім чынам, самастойная выплата знешняга доўгу стала б для эканомікі рэспублікі своеасаблівым дэтанатарам. А нявыплата практычна закрыла б доступ да замежных крэдытаў і прыватных інвестыцый. Разумеючы ўсю цяжкасць сітуацыі, што абавязкова «адгукнулася» б і ў самай вялікай дзяржаве СНД, з якой мы супрацоўнічаем, гандлюем, абменьваемся вырабленым прадуктам, Расія вырашыла забраць нашы даўгі сабе. Вядома, не за «так» і не ў парадку дабрачыннасці, а за частку так званых актываў, якія цяпер перададзены ёй.

Актывы СССР, вызначаныя ў дагаворы аб правапераемнасці, складаюцца з маёмасці былога Саюза за мяжой і, галоўным чынам, з запазычанасці слабаразвітых краін, прычым яе львіную частку складаюць даўгі за ваенныя пастаўкі, якія не могуць быць выплачаны ўсім нам хутка. Але калі-небудзь іх усё ж аддадуць. Вось імі і «расплацілася» наша рэспубліка з Расіяй, пакінуўшы, праўда, і сабе сёе-тое на «чорны дзень». Інакш кажучы, Расія зрабіла нам падарунак сёння, а мы ёй — у будучым.

Увогуле нараджалася гэта пагадненне дастаткова доўга і цяжка Але, узважыўшы ўсе «за» і «супраць», бакі прыйшлі да вываду, што такі варыянт найбольш мудры, дальнабачны і выгадны абедзвюм рэспублікам.

Спецназ—стыхія выбраных...

Пра спецназы раней пісаць было не прынята. Такія войскі быццам бы і існавалі, быццам бы і не. Праўда, калі пачасціліся масавыя ўгоны самалётаў, захопы заложнікаў, то раптам неяк знаходзіліся людзі, якія спрытна абясшкоджвалі ўзброенага да зубоў тэрарыста, а таксама адным махам перабівалі цагляную кладку і ў адзіночку акуратна прыёмамі рукапашнага бою ўкладвалі «праціўніка» з 4—5 чалавек.

Усё гэта робяць, безумоўна, войскі спецыяльнага прызначэння: кэдэбэшныя (расійская «Альфа», напрыклад), міліцэйскія і падраздзяленні міністэрства абароны. Пра апошнія хацелася б расказаць больш падрабязна. Дакладней, аб беларускай асобнай брыгадзе ПДВ спецназа, адзінай у рэспубліцы.

Стваралася яна яшчэ пад Масквой, каб быць альтэрнатывай для падобных падраздзяленняў НАТА. У любы момант байцы часці маглі быць закінуты ў глыбокі тыл ворага, замініраваць ці знайсці за кароткі тэрмін стратэгічна важны аб'ект, хутка перадаць інфармацыю ў цэнтр, а потым дзейнічаць па загаду камандавання. Так прыкладна фармулявалася задача перад баявым падраздзяленнем па савецкай ваеннай дактрыне. Цяпер, праўда, час зблытаў усе карты перад дэсантнікамі, і ўжо цяжка сабе ўявіць, супраць каго ты павінен быць гатовы змагацца? У кожнага ж свая армія.

Але пакуль будзе мяняцца змест старой дактрыны і з'явіцца свая, нацыянальная, салдаты не могуць сядзець без работы. Яны павінны ўдзень і ўначы быць у поўнай баявой гатоўнасці. І дзень, праведзены ў часці, не пакінуў ніякіх сумненняў у тым, што гэта падраздзяленне недарма есць свой хлеб. Дарэчы, за трыццацігадовае сваё існаванне беларускія спецназаўцы пастаянна ішлі наперадзе іншых войск аператыўнага дзеяння былога Саюза.

Ну дзе яшчэ можна ўбачыць і пастраляць з лепшых узораў «забугорнай» зброі. У звычайнай вайсковай часці — наўрад ці. А тут спецыяльна асвойваюць замежную зброю. Аўтаматы з глушыцелем, аптычныя прыцэлы.

Праўда, каб усім гэтым авалодаць і быць сапраўдным спецназаўцам, мала добрага вока і разумнай галавы. Адно з найпершых патрабаванняў — выдатная фізічная падрыхтоўка, бо цягнуць «дзяжурную» амуніцыю вагой 40 кг на трохдзённым маршы ў паўтары сотні кіламетраў не ўсім пад сілу. Таму колькасць жадаючых быць бравымі салдатамі спецназа з маладняку пасля некалькіх тыдняў звычайна змяншаецца. Бо дэсантнік, паводле выказванняў людзей, якія сабаку з'елі ў гэтай справе,— дзве хвіліны ў небе, а астатнія два гады — «ламавы конь». Прыгажосць і лёгкасць потым.

Відаць, гэта адна з нямногіх часцей беларускай арміі, дзе можна служыць на энтузіязме. Бо нестабільная эканамічная сітуацыя дабралася пакрысе і сюды. Не, ежы тут пакуль што хапае. Не хапае часам самагасамага, без чаго дэсантнік — гэта не дэсантнік, асабліва са спецназа. Ужо даўно скончыліся запасы цяльняшак, доношваюцца апошнія чаравікі з высокім берцам, тугавата і з камуфляжнай формай і, здаецца, дробязь — няма значкоў «Воін-дэсантнік», якія, на жаль, у нас ніколі не выпускаліся, а штампаваліся дзесьці на ленінградскім манетным двары. Але энтузіязм не пакідае салдатаў брыгады. Павінна ж некалі ўсё гэта скончыцца. А пакуль даводзіцца неяк трымацца. Ды і думаць, відаць, аб недахопах выпадае толькі пад «дэмбель», каб сысці, як кажуць маракі, на бераг і каб не сорамна было за свой мундзір. А так штодзённая праца: паветрана-дэсантная падрыхтоўка, стральба, тапаграфія, псіхалагічная. спецпадрыхтоўка. Усё гэта спатрэбілася ў Афганістане, праз які прайшло нямала з асабовага саставу брыгады, а таксама ў Арменіі, дзе байцы спецназа больш як месяц «забяспечвалі канфіскацыю зброі ў баевікоў».

Аб высокай прафесіянальнай падрыхтоўцы гаварыць шмат не трэба: за гады вайны ў ДРА пры выкананні баявога задання ледзь не кожны баец брыгады быў узнагароджаны медалём ці ордэнам, а сама брыгада выйшла з тэрыторыі Афганістана амаль у поўным саставе.

Таму і цяпер афіцэры і салдаты часці ўпэўнены, што іхняя брыгада мінімум на галаву вышэй майстэрствам і ўменнем за іншыя падраздзяленні Міністэрства абароны. Праўда, жартуюць яны, інспектары з Міністэрства абароны заўсёды прад'яўляюць павышаныя патрабаванні. І таму, каб атрымаць добрую адзнаку, прыходзіцца працаваць да сёмага поту. Ды і хіба ў адзнацы справа. Няма ніводнага афіцэра і прапаршчыка «з жыватом». Ёсць тут і свае верхалазы. Нядаўна чатыры чалавекі з брыгады ў саставе горнай экспедыцыі штурмавалі Эльбрус і паспяхова яго «ўзялі».

На вучэннях усе, уключаючы і камандны састаў, фарсіруюць водныя перашкоды, балоты. Невыпадкова адзін з афіцэраў паскардзіўся, што жонка яго звычайна бывае ў трансе, калі ён, расшнуроўваючы чаравікі з высокім берцам, дастае з іх па дзве-тры жабы. Але ж прыходзіцца неяк выкручвацца.

Наогул, кемлівасць парашутыстам трэба праяўляць паўсюдна. Бо не абярэшся непрыемнасцей. Неяк, пад моцны вецер, дэсантнікаў увесь час пасля прызямлення заносіла ў калгасную бульбу, пасля чаго на месца выязджаў разгневаны старшыня калгаса і лаяў салдат на чым свет стаіць. Паслаў нават скаргу ва ўрад, пасля чаго камандаванне часці атрымала па шапцы. Давялося старшыні за кожны такі скачок прастаўляць... «сто грам» — рабілі папраўку на вецер.

Наогул, гэта не праблема — дамовіцца з суседам. Праблем хапае і так. Але ж у кожнага ваеннаслужачага часці, сімвалам якой лічыцца самалётны вінт, пафарбаваны ў колер бел-чырвона-белага беларускага сцяга на фоне плаката з дэсантнікам, у душы ёсць надзея, што хутка будзе хапаць і цяльняшак, і значкоў, і чаравікаў, а афіцэры і прапаршчыкі атрымаюць свой кут, аб чым яны часта думаюць на зямлі і ў небе.

Спецназ усё ж, як бы там ні было—гэта рамантыка, мара многіх. Стыхія мужных, смелых і вынослівых.

Уладзімір ЗДАНОВІЧ.

Трэнажор пад экзатычнай назвай «кракадзіл» знаёмы кожнаму салдату спецназа. Вельмі ўжо гэта канструкцыя нагадвае па форме ўпамянёнага драпежніка. На «кракадзіле», калі на двары моцны вецер, адпрацоўваюцца скачкі.

Падпалкоўнік Іван Вільчкоўскі ў брыгадзе толькі тры гады, а ў спецназе ўсё сваё жыццё. Аб сваім лёсе ніколі не шкадуе. На яго меркаванне, спецназ — гэта сіла.

А такія прыёмы можа выканаць кожны дэсантнік брыгады. Праўда, каб так налаўчыцца, трэба папацець. Але чаго толькі не зробіш дзеля прэстыжнай назвы «спецназавец».

Фота Мікалая **АМЕЛЬЧАНКІ.**

ВЕРАСЕНЬ

5 верасня. Дзень пакутніка Лупы. Гэты дзень, як і ўся першая дэкада, лічыўся ўдалым для азімай сяўбы («на Лупа будзе жыта купа»).

11 верасня. Дзень усячэння галавы Іаана Прадцечы. У народзе меў назвы: Іван Галавасек, Іван Калінавік (Каліннік). На Галавасека нельга было есці круглыя плады, каб не спадобіцца Ірадыядзе, якая забаўлялася з галавой Іаана Хрысціцеля, як яблыкам, і каб не садзілася ў бліжэйшы год на целе скулле.

Другая палова верасня ў народным календары насіла назву «бабінага лета». У гэты час прыходзіла пацяпленне і пачыналася пераважна «бабская» работа на агародзе і ў полі: убіралі агародніну, капалі бульбу, цёрлі і трапалі лён.

21 верасня. Свята Ражства Маці Божай. Яно пераклікалася з Прачыстай, якую святкавалі 28 жніўня, але было як бы рангам ніжэй (таму і назвы: Малая Прачыстая, Спожка, другі святок). Пачынаўся адлік дням чарговай пары года — «Другі святок — восень, браток». Мела гэта свята ў народзе і назву: «Багач». У гэты дзень не толькі падсумоўвалі зробленае, але і настройваліся на далейшыя работы: «Багач — бярыся за рагач (саху), ідзі пад авёс гарацьі», «Прыйшоў Багач — кідай рагач, бяры сявеньку, сей памаленьку». На Віцебшчыне жанчыны хадзілі па льнішчах і прыгаворвалі: «Няхай будзіць лён такей даўгей, скольні мы прайшлі».

27 верасня. Узвіжанне (Здзвіжанне) — народная назва царкоўнага свята, звязанага з ушанаваннем крыжа, які ўзнімаўся («воздвигался» — адсюль назва свята) над натоўпам вернікаў. «На Узвіжанне халат з плеч, а кажух на плечы». Гэта — апошняе свята, якое развітваецца з летам. Адляталі птушкі, «замыкалі лета і забіралі з сабою ключы». Яшчэ адзін рух («здзвіжанне») у прыродзе — выпаўзалі змеі, збіраліся разам, каб адправіцца на зімовы сон да вясны. «Ва Узвіжання пару гадзюкі і вужакі хаваюцца ў нару». У гэты дзень баяліся хадзіць у лес, бо вясновы і апошні восеньскі ўкусы змяі лічыліся самымі небяспечнымі.

29 верасня. Віктар, Дарафей, Людміла, Язэп, Ісак. У каталіцкім календары гэта — дзень Міхаіла, які прадказваў надвор'е.

30 верасня. Вера, Надзея, Любоў, Соф'я.

Калі на працягу верасня ліст на дрэвах трымаецца моцна — зіма няскора прыйдзе.

НАДВОР'Е

1 верасня

Сёння ўдзень па рэспубліцы захаваецца гарачае надвор'е, у заходніх раёнах пройдуць кароткачасовыя дажджы, навальніцы. Тэмпература паветра ў Гродна 25—27, Брэсце —26—28, Мінску — 30—32, Віцебску—32 34, Магілёве 33—35, Гомелі — 34—36 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак: 2 верасня на большай частцы тэрыторыі, 3-га — удзень па паўночнаму захаду кароткачасовыя дажджы. Тэмпература паветра ўначы 2-га — 11—16, 3-га — 8—13, удзень 18—23 градусы цяпла.

Л. САНКЕВІЧ,
інжынер-сіноптык.

СУДОВЫ НАРЫС

ШЛЯХ ДА ЗАБОЙСТВА

Часта ў Вярхоўны суд Рэспублікі Беларусь як у касацыйную інстанцыю паступаюць крымінальныя справы, па якіх абласныя суды і Мінскі гарадскі выносяць злачынцам смяротныя пакаранні. Нярэдка асабліва складаныя справы па сумна вядомым 100-м артыкуле Крымінальнага кодэкса Беларусі (наўмыснае забойства пры абцяжарваючых абставінах) разглядае і самая высокая судовая інстанцыя. Прысуд жорсткі, як і надзвычай жорсткія дзеянні забойцы, — пазбаўленне волі на тэрмін ад васьмі да пятнаццаці гадоў са ссылкай ці без яе, або смяротнае пакаранне. Вось і Аляксандр Пінчук у свае дваццаць тры гады абвінавачваецца ў здзяйсненні злачынства, прадугледжанага адразу трыма пунктамі артыкула 100 КК Рэспублікі Беларусь. А да гэтага выпрабаваў на сабе цэлы «букет» іншых артыкулаў Крымінальнага кодэкса.

12 студзеня 1984 года быў асуджаны на два гады пазбаўлення волі з адтэрміноўкай выканання прыгавору на адзін год; праз дзевяць месяцаў пазбаўлены волі на 6 гадоў; толькі вярнуўся з турмы — і зноў асуджаны на два гады. Апошняе злачынства — ракавая адзнака ў лёсе злачынцы.

...Усё пачалося, як заўсёды, з гарэлкі. Вярнуўшыся з танцаў, Пінчук разам з дзвюма сужыцелькамі, А. Лутовіч і Н. Кузьміной, сябрам Г. Бабковым і Т. Сяровай арганізавалі папойку. Апоўначы да гаспадара дома № 94 на вуліцы Берагавой у г. Бабруйску пад'ехалі яго знаёмыя — А. Тарнуха і С. Клюшына. Яны прынеслі цукеркі, шампанскае... Прыгожая Клюшына даўно падабалася Пінчуку, але яго настойлівыя дамаганні жанчына адхіляла. Праз гадзіну госці вырашылі пакінуць утульную кватэру. Іх пайшлі праводзіць Аляксандр Пінчук і Генадзь Бабкоў. Пінчук падазраваў Тарнуху, які нейкі час тут жыў раней, вінаватым у смерці сваёй маці (яна памерла ад вострай сардэчнай недастатковасці). У гэты вечар на яго моцна падзейнічала выпітае, і душу апанавала прага помсты.

— Трэба пагаварыць,— звярнуўся Пінчук да Тарнухі,— а вы (Бабкоў і Клюшына.— *Аўт.*) — пачакайце, пакуль вернемся.

Не даходзячы да брамы, Пінчук раптоўна ўдарыў Тарнуху нечым тупым па галаве. Затым, ужо аглушанага, ударыў нажом у грудзі, шыю, жывот. Яшчэ жывога падцягнуў да берага і ўкінуў у Бярэзіну. З-за цяжкіх ран, страты крыві Тарнуха з вады выбрацца не змог, захлынуўся.

Хвілін праз дваццаць Пінчук вярнуўся. Ён убачыў непажаданую сведку злачынства — Клюшыну. Ім апанавала яшчэ і злосць на яе за няўдалыя заляцанні. Забойца вырашыў заадно расквітацца з недаступнай «шлюхай».

— Хадзем, адвяду да Тарнухі,— звярнуўся ён да жанчыны.

Нічога не падазраючы, Клюшына пайшла за забойцам. За домам пышна цвілі вербы. Тут і разыгралася трагедыя. Раз'юшаны забойца, жадаючы прынесці жанчыне самыя жорсткія пакуты, а сабе, магчыма, садысцкае задавальненне, пачаў здзіраць з яе цела адзенне, паласаваць Клюшыну нажом.

— Ратуйце, забіваюць! — раздзіралі цемру жудасныя крыкі.

Ніхто не прыйшоў на дапамогу, у суседніх вокнах нібы знарок гаслі агні. Судмедэкспертыза пазней налічыла 79 нажавых раненняў у грудную клетку, жывот, шыю... Клюшына сканала на месцы.

Пачуўшы першыя крыкі аб дапамозе, Бабкоў уцёк у хату. Аднак цікаўнасць узяла верх, і праз нейкі час ён спусціўся да берага ракі, дзе ўбачыў лужыну крыві. Па целе пабеглі мурашкі. Стала жудасна. Ля брамкі ён сустрэўся з Пінчуком.

— Адпомсціў за маці... Абодвум. Хадзем са мной, пабачыш,— прапанаваў забойца.

У кустах ляжала голая, без прыкмет жыцця, Клюшына.

— Нясі бензін, будзем паліць,— загадаў Пінчук.

Напоўніўшы з бака свайго матацыкла каністру бензінам, Бабкоў вярнуўся да месца злачынства. За гэты час Пінчук паспеў спіхнуць мёртвую жанчыну ў Бярэзіну. Удваіх пачалі паліваць бензінам сляды крыві на траве. А ў гэты час, нібы нічога і не чулі, з чыстым сумленнем спалі на адным ложку адна з сужыцелек Пінчука — Лутовіч і знаёмая Бабкова — Сярова.

Ацэньваючы сабраныя па крымінальнай справе доказы, судовая калегія Вярхоўнага суда Рэспублікі Беларусь пад старшынствам М. Жмуро прыйшла да вываду, што забойствы ахвяр былі здзейснены з асаблівай жорсткасцю, з мэтай утаіць другое злачынства і асобай, якая раней учыніла наўмыснае забойства. Падсудныя маглі свядома кіраваць сваімі дзеяннямі. Улічваючы гэта, суд прыгаварыў Пінчука да выключнай меры пакарання — расстрэлу. Прыгавор выкананы.

Цяпер пра саўдзельнікаў трагедыі. Генадзь Бабкоў прызнаны вінаватым ва ўтойванні факта злачынства. Назначанае яму пакаранне (два гады і шэсць месяцаў) палічылі ўмоўным, з абавязковым прыцягненнем на гэты тэрмін да працы. Але ці падзейнічала на яго міласэрнасць суда? Не. Вось выпіска з новага прыгавору, паводле якога ён зноў асуджаны.

Лёс горка абышоўся і з сужыцелькамі Пінчука — А. Лутовіч і Н. Кузьміной. Апошняя была забіта яшчэ ў час следства па справе Пінчука мужам сяброўкі, новым сужыцелем, з-за рэўнасці. Анжэла Лутовіч цяпер у турме.

...Наколькі эфектыўныя меры перавыхавання асуджаных? Скажам, Пінчук быў двойчы асуджаны за цяжкія злачынствы, пасля вызвалення з месцаў пазбаўлення волі не працаваў, п'янстваваў і праз некаторы час у стане алкагольнага ап'янення ўчыніў яшчэ больш цяжкае злачынства.

На думку М. Кашко, члена Вярхоўнага суда Беларусі, самай вялікай сацыяльна напружанай катэгорыяй асоб, якія здзяйсняюць забойствы (у пераважнай большасці на бытавой глебе), з'яўляюцца раней судзімыя. Адна з прычын — надламаная псіхіка, раздражнёнасць, імпульсіўныя, непрадказальныя ніякай логікай дзеянні (часцей пад уплывам спіртных напіткаў). Нарэшце, і ўмовы ўтрымання ў следчых ізалятарах падазраваемых у злачынстве (яшчэ да вынясення судовага прыгавору) ставяць іх на адзін узровень з асуджанымі.

Безумоўна, там, на «зоне», многія ламаюцца і вяртаюцца ў наша грамадства ўжо не зусім паўнацэннымі людзьмі, з чорнай душой, якая прагне помсты. Каму? Гэтае пытанне часцей за ўсё іх не хвалюе. Удар нажа напаткае невінаватага чалавека ці таго, хто не змаўчаў, не палічыўся з аўтарытэтам былога «зэка».

Зрэшты, крымінальная хроніка прыносіць і зусім «нелагічныя» забойствы: сын падняў руку на маці, бацьку; брат — на брата. За што? Часам дастаткова таго, што не даў грошай на гарэлку ці адмовіў у чымсьці іншым. І тады адносіны высвятляюцца пры дапамозе нажа, сякеры, кулака, ног. Шлях да забойства просты. Вось яшчэ адна крывавая трагедыя.

Ва «ўзросце Хрыста» паўстаў перад судом Іван Губко, пляявод саўгаса-камбіната «Мір» Баранавіцкага раёна. Да цяжкага «грэхападзення» ён пражываў з маці ў адным доме, працавалі ў адной брыгадзе. Здаецца, можна было толькі пазайздросціць сыноўняй любові, шчырым клопатам аб старым чалавеку.

На жаль, у брыгадзе праз год пачалі прыкмячаць, што Іван стаў часта парушаць дысцыпліну, п'янстваваць. Хтосьці пачуў, што неяк нават пагражаў маці забойствам. Але ў гэта мала хто верыў — няўжо падымецца рука на роднага чалавека?! Праўда, былі і апасенні. У 1985 годзе ён быў асуджаны на пяць гадоў пазбаўлення волі за наўмысна цяжкае цялеснае калечанне, небяспечнае для жыцця.

Суддзі, вызначаючы меру пакарання, прыгаварылі Івана Губко да параўнальна невялікага тэрміну пазбаўлення волі, хоць адпаведны артыкул за злачынныя дзеянні санкцыяніраваў і больш працяглае зняволенне. Відаць, спадзяваліся, што чалавек стане на шлях выпраўлення. Дарэмна верылі: на волі ён прабыў усяго паўтара года да здзяйснення чарговага злачынства.

...Кастрычніцкім вечарам а васемнаццатай гадзіне ён прыйшоў з работы. Маці яшчэ не было, пачаў сам упраўляцца па гаспадарцы.

У адным з закуткоў знайшоў 1,5 літра самагонкі. Вочы засвяціліся радасцю. Каб ніхто не ўбачыў, спусціўся ў склеп, выжлукціў усё пітво. Тут жа, упіўшыся, і прыдрамаў. Праз тры гадзіны ачуняў, вылез з «падзямелля», падышоў да дзвярэй дома. Яны былі зачынены. Улез у хату праз акно. Маці, напрацаваўшыся, ужо спала. Разбудзіў яе, пачаў высвятляць, ці зняла яна з ашчаднай кніжкі грошы. Пачуўшы адмоўны адказ і папрокі, што зноў п'яны, пачаў з ёю сварыцца.

— Засяку, калі не адчэпішся,— прыгразіла маці. Яна нават схадзіла на веранду, узяла «зброю».

Але сын працягваў патрабаваць ад старой жанчыны грошы. Маці сварылася на яго. Малады мужчына ўпаў у белую гарачку, скінуў маці з ложка і пачаў біць спачатку рукамі, а потым нагамі па галаве, шыі, грудзях да той пары, пакуль жанчына не страціла прытомнасць. Тут жа на падлозе разам з ёй і заснуў.

Прачнуўся ранкам каля чатырох гадзін. Угледзеў, што маці... паварушылася. «Сыночак», убачыўшы, што яго штаны і тапачкі ў крыві, якая цякла з грудзей і галавы маці, страшна разлаваўся. Азвярэлы вырадак крывавую справу давяршыў без ваганняў. Забраўшы ў забітай 20 рублёў, пайшоў у Баранавічы, цэлы дзень п'янстваваў, а надвячоркам падаўся ў вёску. Тут яго ўжо чакалі работнікі міліцыі.

...На судовым пасяджэнні родная сястра забойцы прасіла, каб яго расстралялі. Прыгавор аб пакаранні смерцю судовай калегіяй Вярхоўнага суда пакінуты без змянення.

Напрошваецца пытанне: чаму ў наш час дэмакратычных змен разам са свабодай, галоснасцю, плюралізмам думак такі нябачны размах набыла злачыннасць, чаму наша жыццё, і да таго ж нярадаснае, захліснула хваля забойстваў? Паведамленні аб гвалтоўнай смерці дарослых, дзяцей з'яўляюцца амаль кожны дзень.

Забойцы крыважэрныя і жорсткія, гэта звяры ў чалавечым абліччы. Яны рэжуць, гвалтуюць, рабуюць, страляюць, помсцяць, зводзяць рахункі, вымагаюць, ліквідуюць сапернікаў, забіваюць ні ў чым не вінаватых людзей. Стала страшна выходзіць вечарам на вуліцу, прахожыя на прыпынках грамадскага транспарту спяшаюцца хутчэй сесці ў яго, каб не быць сведкамі ці ахвярамі высвятлення адносін падышоўшых сумніцельных асоб. Бо часам без усякіх матываў прызнаныя экспертамі псіхічна паўнацэннымі людзьмі монстры вяршаць «сваё» правасуддзе. Яны ўпэўнены, што робяць правільна. Іх агрэсіўныя жудасныя ўчынкі як акты самасцвярджэння непадуладныя розуму.

За рэдкім выключэннем, як мы ўжо пераканаліся на прыведзеных прыкладах, усе асуджаныя па 100-м артыкуле Крымінальнага кодэкса, які санкцыяніруе смяротнае пакаранне, учынілі забойствы на бытавой глебе, прычым раней яны ўжо адбылі пэўны тэрмін пакарання.

Мне запярэчаць: маўляў, усё гэта цяпер настолькі абвострана таму, што наша хворае грамадства, дзяржава давялі людзей да зневажальнага жабрацкага стану, яны не ў сілах абараніць чалавека ад замаху на яго жыццё. Вось чаму хтосьці вымушана бярэцца за зброю, нож, каб утаймаваць сваю няўцешнасць, злосць, становіцца забойцам у адчаі. Магчыма, у гэтым ёсць доля праўды, бо ўсе мы — і дзяржава, і людзі — хворыя. Але ж аналагічныя, і нават больш дзікія забойствы адбываюцца і ў замежных краінах, у тым ліку і з параўнаўча стабільным жыццёвым узроўнем.

Выходзіць, вінаваціць толькі беднасць, дэградацыю грамадства як адну з прычын здзяйснення цяжкіх злачынстваў нельга. Іх карані хаваюцца больш глыбока — у выхаванні чалавека, у яго спадчынных генах. Апошняе навукоўцамі калісьці адмаўлялася. Аналізуючы ж асобу злачынцы, суддзі ўсё больш схіляюцца да таго, што «злачынныя» гены сядзяць у чалавеку з дня яго нараджэння. Скажам, у бацькоў-алкаголікаў дзеці пераважна нараджаюцца непаўнацэннымі, схільнымі ў далейшым да п'янства. А алкагалізм — адна з перадумоў, якая, як правіла, штурхае да злачынства. Лячыць чалавека, папярэджваць насілле над іншай жывой істотай — гэта адзін бок справы.

Ну, а калі жорсткія, подлыя забойствы ўсё ж адбываюцца, калі цаной чыйгосьці жыцця злачынца задавальняе эгаістычныя, злосныя памкненні сваёй чорнай душы ці, скажам, заспакойвае прагу нажывы? Ён павінен адказваць перад Законам.

Апошнім часам часта выказваюцца думкі: маўляў, наш суд негуманны, час адмяніць пакаранне смерцю. Не ведаю, як у чытачоў «Звязды», а ў мяне, вывучаючы чарговую судовую справу, дзе выкладзены жудасныя, нечалавечыя здзекі пачвары ў чалавечым абліччы над бездапаможнай ахвярай, не ўзнялася б рука, каб выкрасліць адпаведны артыкул з Крымінальнага кодэкса Беларусі.

Славамір АНТАНОВІЧ,
саветнік Старшыні Вярхоўнага суда Беларусі.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

1 верасня

Беларускае тэлебачанне

16.30. Навіны.
16.35. Тэлебачанне—школе. Беларуская літаратура. 6 клас. «Песня — душа народа». Беларускія народныя песні ў літаратурным чытанні.
17.05. Мультфільмы.
17.30. Для дзяцей. «Спяём для вас яшчэ раз».
18.00. Дак. фільмы.
19.00. Абласныя навіны (Віцебск).
19.10. «Бар'еры». Да адкрыцця паралімпійскіх гульняў.
19.40. Тры кіты. Мастацка-публіцыстычная праграма.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.35. Відэасалон. «Калі ты дзе-небудзь ёсць». Маст. фільм. (ФРГ—Польшча).
23.20. НІКа.
23.35. Футбол-92. Вынікі тура.
23.50. Футбол. Чэмпіянат Беларусі. КІМ (Віцебск)—«Беларусь» (Мінск). 2-гі тайм.

Канал «Астанкіна»

9.05. «Зоркі рускага балета».
10.10. «Памяці Марыны Цвятаевай». Дабрачынны вечар у Тэатры на Таганцы.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Цыган». Маст. фільм. 1-я серыя.
12.55. «Флейта». Кароткаметражны фільм.
13.10. «Каханне і зладзейства». Маст. фільм (Канада). 1-я серыя.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Дзелавы веснік.
14.40. Свет грошай Адама Сміта.
15.10. Блакнот.
15.15. Уолт Дысней прадстаўляе...
16.05. «Дзень добры, школа!»
16.35. Новыя імёны.
17.00. Навіны.
17.25. Студыя «Палітыка» паказвае.
17.55. ТБ-«Нява». Тыдзень І Сусветнага кірмашу «Расійскі фермер». Выпуск 1-ы.
18.15. «Багатыя таксама плачуць». Маст. фільм.
19.00. Тэма.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. «Сумняваемся ў відавочным — верым у цуд». Пазнавальна-забаўляльная праграма да Дня ведаў.
22.30. Аўтаралі «Парыж—Масква—Пекін».
23.00. Навіны.
23.25. «Каханне з першага позірку». Дзень 1-ы.

Канал «Расія»

12.25. «Святло загарэлай эпохі».
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Тэлебіржа.
15.30. «Цвярскі ракурс».
16.05. Мульці-пульці. «Цудоўны яблык».
16.15. Студыя «Рост».
16.45. Там-там навіны.
17.00. Плошча мастацтваў.
17.25. Старадаўнія рускія рамансы і песні.
18.00. Парламенцкі веснік.
18.15. Рэжысёр І. Сарокіна.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Санта-Барбара». Маст. фільм.
20.20. «Пласіда Дамінга ў Санкт-Пецярбургу». Музычны фільм.
21.15. Залаты Астап.
21.40. Сімфонія мастоў.
22.00. Весткі.
22.20. Спартыўная карусель.
22.25. «Наведвальнік музея». Маст. фільм.

2 верасня

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «У Пячорскія Альпы...» Кінанарыс.
9.00. Тэлебачанне — школе. Беларуская літаратура. 6 клас.
9.30. «Сем тон долараў». Маст. фільм (Венгрыя).
10.55. Творчае аб'яднанне МЭТА. Тэлевізійны Дом кіно.
16.30. Навіны.
16.35. «Сонечны круг». Фільм-канцэрт.
17.05. Мультфільмы.
18.00. Дак. фільмы.
19.00. Абласныя навіны (Гомель).
19.10. Творчае аб'яднанне «Крок» прадстаўляе... «Пяць зорак». Тэлегульня.
19.55. «Ёсць куток на зямлі». Кінанарыс.
20.05. Селянін і рынак. Перадача з Віцебска.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Рэйтынг.
21.55. «Прыгоды Квенціна Дорварда, стралка каралеўскай гвардыі». Маст. фільм з субцітрамі.
23.30. НІКа.

Канал «Астанкіна»

7.50. «Дастаць да неба». Мультфільм.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць». Маст. фільм.
9.50. Дзіцячы музычны клуб.
10.30. Лімпапо.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Цыган». Маст. фільм. 2-я серыя.
12.35. «Юбілей». Кароткаметражны фільм.
13.10. «Каханне і зладзейства». Маст. фільм. 2-я серыя.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Тэлемікст.
15.10. Блакнот.
15.15. Уолт Дысней прадстаўляе...
16.05. Рок-урок.
16.45. Дак. фільм.
17.00. Навіны.
17.25. Крэшчэнда.
17.40. ТБ-«Нява». Тыдзень І Сусветнага кірмашу «Расійскі фермер». Выпуск 2-гі.
18.00. «Багатыя таксама плачуць». Маст. фільм.
18.50. Дак. фільм «Аляксандр Салжаніцын». Частка 1-я.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. «Хемінгуэй». Маст. фільм (Францыя—ЗША—Германія). 1-я серыя.
22.30. Студыя «Палітыка» паказвае. «Ваеннае рэвю».
23.00. Навіны.
23.25. «Каханне з першага позірку». Дзень 2-гі.

Канал «Расія»

8.30. Рэжысёр І. Сарокіна.
9.10. «Наведвальнік музея». Маст. фільм.
11.30. Адкрыты чэмпіянат ЗША па тэнісу.
12.25. «Успомнім, браткі, расаў славу!»
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Бізнес: новыя імёны.
15.15. Сігнал.
15.30. «Пакахаў я цябе, мая радасць».
16.15. Хрысціянская праграма. А. Мень. Слова пра Біблію.
16.45. Там-там навіны.
17.00. Далёкі Усход.
17.45. М-трэст.
18.00. Тварам да Расіі.
18.15. Апазіцыя.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.35. Прэзентацыя Саюза канцэртных дзеячаў Расіі.
20.30. Камера даследуе мінулае. «Рэзідэнт Рыхард Зорге».
22.00. Весткі.
22.20. Што такое прыватызацыйны чэк.
22.30. Экзотыка.

НА КІНАСТУДЫІ «БЕЛАРУСЬФІЛЬМ»

Новую сустрэчу папулярных актрыс Эліны Быстрыцкай, Вольгі Астраумавай, Ніны Усатавай і Святланы Рабавай з гледачом рыхтуе студыя «Споведзь» творчага аб'яднання «Экран» пры кінастудыі «Беларусьфільм». Тут працуюць над фільмам «Развітальныя гастролі» па сцэнарыю Юліуса Эдліса. Сюжэт новай стужкі немудрагелісты: чатыры актрысы правінцыяльнага тэатра едуць на гастролі ў вялікі сталічны горад. Але праз дзеянне, якое развіваецца ў купэ, глядач даведваецца аб многіх цікавых падзеях, якія адбываюцца ў жыцці галоўных гераінь фільма.

НА ЗДЫМКУ: у час рэпетыцыі рэжысёр-пастаноўшчык Віталь ДУДЗІН (справа) і аператар-пастаноўшчык Сяргей ЗУБІЛАЎ з актрысамі Нінай УСАТАВАЙ і Вольгай АСТРАУМАВАЙ.

Фота Уладзіміра ШУБЫ. (БЕЛІНФАРМ).

«Дзякуй Богу, не ў Амерыцы...»—

так называецца новы мастацкі фільм кінастудыі «Беларусьфільм» і кінакампаніі «Эскамфільм», прэм'ера якога адбылася ў сталічным кінатэатры «Кастрычнік» 27 жніўня.

Таму, хто цікавіцца мастацтвам кіно, не трэба тлумачыць, што гэта за дата — Дзень савецкага кіно. Праўда, зараз у нас з'явілася ўстойлівая тэндэнцыя нейкай сарамлівасці ў дачыненні да былых «савецкіх» святаў. Пра іх памятаюць, з імі віншуюць, але не афіцыйна і шырока, як калісьці, а, так бы сказаць, нефармальна, быццам бы шэптам. Напэўна так пасля Кастрычніка адзначаліся рэлігійныя святы... Ці з'явіліся ў нас цяпер новыя крамольныя дні, ці беларускае кіно не ўключалася ў «савецкае»?..

Але ж традыцыю многіх пакаленняў адразу не перакрэсліш (дый ці трэба да гэтага імкнуцца: калі крэсліць — дык назаўсёды?..) Кіношнікі па-ранейшаму лічаць 27 жніўня сваім святам (гэтак жа як мы, журналісты, паднімаем чаркі «за пабеду, за сваю газету» 5 мая). А адзначаецца яно па традыцыі прэм'ерай. Мастацкі фільм у жанры дэтэктыва «Дзякуй Богу, не ў Амерыцы...» прапанаваў гледачам Эдуард Садрыеў. Як заўсёды на свяце, гучалі цёплыя словы віншаванняў, песні, уражанні, дарыліся кветкі...

Эдуард Садрыеў выступіў у новай рабоце адначасова як аўтар сцэнарыя і рэжысёр-пастаноўшчык. Гэта, дарэчы, яго рэжысёрскі дэбют. А вядомы ён гледачу як аператар карцін «Хлеб пахне порахам», «Доўгія вёрсты вайны», «Вясельная ноч», «Фруза», «Палігон», «З юбілеем пачакаем», «Дуброўскі».

Аператар-пастаноўшчык кінапрэм'еры — Аляксандр Абадоўскі, мастак Уладзімір Дзяменцьеў. У фільме задзейнічаны цудоўны акцёрскі ансамбль: Уладзімір Самойлаў, Валерый Прыёмыхаў, Таццяна Догілева, Уладзімір Баранаў, Ігар Кашынцаў і іншыя. Перад дэманстрацыяй новай стужкі адбылася сустрэча са здымачнай групай.

Можа, калі б святаў у нас было больш, дык больш бы стала і прэм'ер?..

Уладзя ТАЦЦЯНЧЫК.

У КРЫЧАВЕ ПРАБЛЕМА КУРЫЛЬСКІХ АСТРАВОЎ НЕ АБМЯРКОЎВАЛАСЯ

Астраўная дзяржава Японія знаходзіцца за тысячы кіламетраў ад нашай Беларусі, але для дружбы адлегласць ніколі не была перашкодай. Вось чаму яе быццам і не было паміж Крычавам, Токіо, Ніігата і Осака, калі горад на Сожы наведала дэлегацыя японскіх вучоных у саставе сямі чалавек на чале з прэзідэнтам японскага грамадзянскага руху «Тампопа» Набуо Мацуока.

Дэлегацыя была прынята ў гарадскім Савеце народных дэпутатаў яго старшынёй А. К. Яленскім. Госці азнаёміліся з экспазіцыяй Крычаўскага краязнаўчага музея, наведалі ВА «Крычаўцэментаашыфер». Яны перадалі гораду абсталяванне для вядзення якаснага радыелагічнага кантролю за прыродным асяроддзем і прадуктамі харчавання коштам 35 тысяч долараў.

Японскія спецыялісты ажыццявілі яго ўстаноўку і наладку, яны ж надалі вялікую ўвагу навучанню персаналу лабараторыі раённай санэпідэмстанцыі. Паралельна вучоныя ажыццявілі зверку сваіх даных з мясцовымі паказчыкамі забруджанасці радыенуклідамі тэрыторыі горада і раёна.

Паміж гарадскім Саветам і японскім грамадзянскім рухам «Тампопа» заключана пагадненне аб далейшым супрацоўніцтве.

А. БАЛДОЎСКІ.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь,
Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь,
калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. ЦІХАНОВІЧ, С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52, 32-41-92, навін —32-60-13, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.
Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Тыраж 81.098. Індэкс 63.850.
Зак. № 175.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 21.00.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12